

Naročnina mesečno 15 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SCOVENECC

Abbonamenti: Mese 15 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire, C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

Izaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Il Bollettino No 657 Contatti di nuclei esploranti presso Mechili Quattro velivoli nemici distrutti

Il Quartier Generale delle forze armate comunica:
Ad Oriente di Mechili saltuari contatti di nuclei esploranti.
Bombardieri nemici che tentavano di attaccare un aeroporto avanzato venivano prontamente impegnati e rispinti da una nostra formazione da caccia. Un Curtiss e stato abbattuto, parecchi altri mitragliati.
Forti unità italiane e tedesche hanno rinnovato violente azioni di bombardamento contro i campi di Halfar e Ca' Venezia distruggendo due velivoli al suolo e un terzo in duello aereo.

Vojno poročilo št. 657 Ogledniški stiki pri Mekiliju Štiri sovražna letala sestreljena

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:
Vzhodno od Mekilija nestalni stiki ogledniških oddelkov.
Sovražne bombnike, ki so skušali napasti neko letališče v prvi črti, je skupina naših lovskih letal takoj napadla in odbila. En »Curtiss« je bil sestreljen, mnogi drugi pa obstreljevani s strojnimi.
Močne skupine italijanskih in nemških letal so silovito bombardirale letališča v Halfaru in Ca' Veneziji ter so uničila dve letali na tleh, tretje pa v zračnem boju.

Duce je pohvalil Milico

Rim, 20. marca. AS. V prisotnosti ministra za promet in načelnika štaba fašistične milice je Duce včeraj sprejel poveljnika železniške, pristanske in kopne milice, ki so mu podali podrobna poročila o delovanju njihovih oddelkov v letu XIX.
Oddelki so tudi v tem času na področju, ki jim je dodeljeno, razvijali svoje stražno in kontrolno delo z veliko vneto v prilog vse javnosti, ki ga že pozna in cenil. Poleg tega pa so sodelovali tudi z drugimi oboroženimi silami v službi, ki je kakor koli v zvezi z vojnim delovanjem ter so se odlikovali pri opravljanju teh poslov z visokim čutom dolžnosti, skrbno disciplino in tudi skrbnimi žrtvami za domovino.
Duce je pohvalil delo, ki so ga opravili specialni oddelki fašistične milice v razvoju prometa in je izrazil svoje veliko zadovoljstvo generalom Raffaldiju, Viscontiju in Tanesu sprico rezultatov, ki so bili doseženi ter jim je odredil, naj njegovo pohvalo sporoče tudi častnikom in ostalim pripadnikom svojih oddelkov.

Naslednik Vojvode Aosta

Rim, 20. marca. AS. Službeni list je objavil naslednji komunikacijski predsedstva:
Glede na kraljevska pisma z dne 11. decembra 1887, s katerimi je bilo določeno, da se naslov Aostskega vojvode lahko do neskončnosti prenese na legitimne in naravne potomce princa Aimoneja Savojskega po prvorojenem moškem vrstnem redu, je spričo smrti princa Amadeja Savojskega, vojvode Aostskega, ki nima nobenega moškega potomca, prešlo prvorojenstvo na njegovega brata princa Aimoneja Savojskega, ki je na ta način prevzel naslov vojvode Aostskega.

K visokemu odlikovanju generala Bastica

Rim, 20. marca. AS. Službeni list vojnega ministrstva objavlja motivacijo kraljevega dekreta, s katerim je bilo armadnemu generalu Hektorju Basticu podeljeno odlikovanje Velikega križa Savojske vojaškega reda. V motivaciji je rečeno, da je vrhovni poveljnik Oboroženih Sil v Severni Afriki izvršil težko in svetlo delo najprej z okrepitevijo sil, nato s trdim odporom ter s spretnim manevriranjem, ki je povzročilo nasprotnikov neuspeh. Hitro je reorganiziral naše enote ter je ustvaril trdno podlago za bliskoviti napad, ki je premagal nasprotnika.

Japonski protest v Braziliji

Tokio, 20. marca AS. Agencija Domei je izvedela, da je japonska vlada protestirala pri brazilski vladi zaradi zadnjih protijaponskih izgovorov v Braziliji ter zaradi odluka brazilskega predsednika, po katerem se lahko zapleni premoženje državljansko trojne zveze in Japonske. Protest navaja, da bo japonska vlada smatrala brazilsko vlado odgovorno za vse, kar bo posledica bodisi protijaponskih izgovorov, bodisi predsednikovega odluka. Protest japonske vlade je bil izročen Braziliji po posredovanju španske vlade, ki je prevzela zastopstvo japonskih koristi v Braziliji za ves čas vojne. Včeraj popoldne je japonsko zunanje ministrstvo izdalo uradno izjavo, v kateri pravi, da je bil japonski protest izdan zaradi re-

Japonska je zopet pripravljena

Po dosedanjih zmagah je Japonska pripravljena za nov naskok — Tudi vzhodna Java v japonskih rokah
Neresnična ameriška poročila o pomorskem uspehu pri Novi Gvineji

Tokio, 20. marca. AS. Govornik japonske vlade Kinzo Nakajima je, kakor poroča agencija Domei, izjavil častnikom, da je Japonska po kratkem oddihu ob koncu bojev v Malaji, na Filipinih in na Nizozemski Indiji zdaj pripravljena za začetek resnične in prave bitke z nasprotniki. Preko radia pa je Nakajima povedal, da si je Japonska zdaj zavarovala dobavo surovin v toliki meri, da se bo lahko zmagovito borila do propada Anglije in Združenih držav. Japonsko ljudstvo je opomnil, naj se ne zadovoljuje preveč z dosedanjimi zmagami v jugozahodnem morju. Zasedba južnih krajev je samo potrebna predigra za zmago v vojni proti Angležem in Amerikancem. Vojaske oblasti se živo zanimajo za gospodarski napredek v zasedenih pokrajinah, ljudstvo pa naj z lojalnim sodelovanjem pomaga vladi pri tem delu.
Tokio, 20. marca. AS. Agencija Domei je izvedela z Jave, da se od včeraj naprej nahajajo tudi vzhodne pokrajine otoka Jave popolnoma pod japonskim nadzorom. Japonci sa zadnje dni zasedli Besaki, Silitenbondo in Bondowuoso. Zajeli so nadaljnih 1500 Nizozemcev.

Nemško vojno poročilo

Brezuspešni napadi na Kerču — Sovjetske izgube pri Harkovu — Včeraj je izgubil sovražnik 62 letal

Hitlerjev glavni stan, 20. marca: Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:
Na polotoku Kerču sovražnik zopet z močnimi silami napada. Po trdem boju so bili vsi napadi odbiti. Uničenih je bilo 28 sovražnih tankov. Južno od Sebastopola je bila 18. marca potopljena velika petrolejska ladja, ki jo je zadel zračni torpedo.
V področju Donca so Sovjeti ponovili svoje brezuspešne napade proti nemško-madžarskim postojankam. Nek krajevni napad nemških in madžarskih oddelkov je bil uspešen. V odseku vzhodno od Harkova je bil sovražnik po odbitju nadaljnjih napadov vržen nazaj in je pretrpel težke izgube.
Tudi na drugih odsekih vzhodnega bojišča so izpodbili sovražni napadi, lastna napadalna podvzeta pa so prinesla nadaljne uspehe.
Letalstvo je izvedlo uničevalne udarce zoper sovjetske tanke in postojanke na polotoku Kerču in je s posebnim uspehom obstreljevalo letališča ter železniške transporte na srednjem odseku. Včeraj je izgubil sovražnik 62 letal, od tega jih je bilo 42 sestreljenih v zračnih bojih. Pet lastnih letal se ni vrnilo.
Frankovska pehotna divizija je od začetka februarja odvrnila številne napade nadmočnih sil s krvavimi izgubami za sovražnika in je v 11 dneh uničila 162 tankov. Zadnje dni se je odlikoval s posebnim junaštvom 33. romun. pehotni bataljon.
Na otoku Malti so bila bombardirana letališča in protiletalski topovi. Skupina nemških lovcev je v Sredozemlju sestrelila tri angleška letala in je s tem dosegla svojo 1000. zmago od začetka vojne.
V morju okoli Anglije so bojna letala preteklo noč južno od Portlanda potopila 6000-tonsko trgovsko ladjo. Dve nadaljni srednjeveliki ladji sta bili tako težko zadeti, da je računati tudi z njuno izgubo. Nadaljni letalski napadi so bili izvedeni na neko pristaniško mesto ob južni angleški obali.
V času od 10. do 19. marca je izgubilo angleško letalstvo 62 letal, od tega 28 v Sredozemlju in Severni Afriki. V istem času je bilo izgubljenih v boju proti Angliji 16 lastnih letal.
Berlin, 20. marca. AS. Iz vojaških virov se je izvedelo, da so Sovjeti med 1. januarjem in 16. marcem izgubili nad 1800 tankov.
Pariz, 20. marca. AS. Izvedelo se je, da je angleško letalstvo spet izvedlo napad na neko

Bangkok, 20. marca. AS. Poročila s Sumatre pravijo, da je večina petrolejskih vrečev, zasedenih po Japoncih, ostala nepoškodovana, ker jih sovražnik zaradi hitrega japonskega prodiranja ni utegnil uničiti. Pričakuje se torej, da bodo v najkrajšem času lahko iz teh vrečev začeli pridobivati nafto.
Tokio, 20. marca. AS. Japonske čete so zasedle birmansko pristaniško mesto Basein, iz katerega so se angleške čete umaknile proti severovzhodu. Z Baseinom so Angleži izgubili zadnjo poštorsko zvezo na birmanski obali, dočim Japonci prodirajo po Iravadiju ter v dolini reke Sittang proti severu. Sedaj so v teku srčiti boji blizu krajev Toungoe in Promae.
Saigon, 20. marca. AS. Poročila iz Camberre pravijo, da so velike skupine japonskih bombnikov spet napadle Moresby. Napad je trajal pol ure in je imel za cilj predvsem pristaniške naprave.
Tokio, 20. marca AS. Tukajšnji pristojni krogi so izjavili glede poročila ameriškega vojnega ministrstva o nekih uspehih zaveznškega brodivja

blizu Nove Gvineje, da gre za izmišljena poročila. Pripominjajo, da ameriško mornariško ministrstvo ni dalo nikakih točnih podatkov, marveč govori v svojih poročilih le o verjetnih uspehih, manjkajo pa vsaka poročila, kje so bili boji in v kakšnih okoliščinah.
Tokio, 20. marca. AS. List »Asahic« je izvedel, da se je zelo pospešila japonska ofenziva proti ameriškanskim postojankam na Bataanu in Corregidorju. Po poročilih iz Washingtona celo ameriški krogi priznavajo, da je japonski napad zelo močan in da je zaradi odhoda generala Mac Arthura bojni duh ameriških in filipinskih čet zelo popustil.
Tokio, 20. marca. AS. Agencija Domei je izvedela od svojega dopisnika, da so se japonske čete izkrcale blizu Halapana, na severovzhodnem delu otoka Mindoro na Filipinih in so zasedle San Jose ter bližnje letališče. Mesto ima važen strateški pomen.
Bangkok, 20. marca. AS. Odbor indijskega narodnega kongresa je začel zasedati v Wardi pod predsedstvom Mahatma Gandhija. Med drugim so obravnavali tudi vprašanje o ukrepih za protiletalsko zaščito in so živahno nastopili proti temu, da so v vodstvu indijske protiletalske zaščite samo vladni ljudje. Predsednik kongresa je zahteval, naj bodo zastopani v vodstvu protiletalske zaščite tudi neodvisni indijski ljudje. Po zaključku sestanka je izjavil zastopnikom tiska, da mora kongres štiti indijsko prebivalstvo brez ozira na to, ali bo Indija ostala nevtralna ali ne. Edini namen kongresa je doseči, da bo Indija postala svobodna in srečna.

mesto v severni Franciji. Uničenih je bilo več stanovanjskih hiš in poškodovana ena cerkev. Med francoskim civilnim prebivalstvom je mnogo mrtvih in ranjenih.

Madžarsko vojno poročilo

Budimpešta, 20. marca. AS. Madžarski glavni stan je izdal naslednje vojno poročilo:
Madžarski oddelki, ki se bore ob strani nemških čet, so odbili sovražnika in mu prizadeli izgube. Drugi madžarski oddelki nadaljujejo z uničevanjem sovjetskih skupin v zaledju. Madžarski glavni stan poroča, da so stopile v boj madžarske skupine, ki se tako začenjajo dejansko udeleževati bojev na južnem odseku vzhodnega bojišča, potem ko so bile nekaj mesecev zaposlene z organizacijo zaledja v nekem ukrajinskem predelu.

Zunanja in notranja politika nove madžarske vlade

Budimpešta, 20. marca AS. Ministrski predsednik Kallay je imel včeraj zjutraj pred poslansko zbornico zanimiv govor o madžarski zunanji in notranji politiki. V začetku je zatrdil, da bo nova vlada nadaljevala politiko prejšnje vlade. Predsednik vlade je rekel, da se je treba posvetiti eni sami skrbi, to je osredotočenju vseh sil v vojno, ki je naša vojna. Madžarsko ljudstvo se bori za varnost meja svoje domovine in brani civilizacijo, ki jo ogroža moskovsko barbarstvo. Madžarsko zunanjo politiko vodijo in določajo edino narodne koristi in njena usmeritev je politiko Osi točno odgovarja temu načelu. Madžarska z nezlomljivo vero koraka ob strani Nemčije in Italije v boju za ustanovitev novega in pravičnega reda v Evropi. Mi smo neomajno zvesti in ob strani Nemčije in Italije bomo v bodočnosti po zmagi nadaljevali z organiziranjem nove Evrope. Te predsednikove besede je skupščina nagradila z živim odobravanjem. Več poslanci so nenadoma vstali in so glasno in navdušeno vzklikli Duceju in nemškemu Vodji. Na koncu je predsednik vlade rekel, da se mora notranja fronta popolnoma konsolidirati, da bo tako vredna vojakov, ki se bore in je sporočil, da je vlada sklenila pospešiti boj za izločitev vsakršnega judovskega vpliva iz narodnega življenja. Svoj govor je zaključil z izrazi globokega prepri-

čanja, da se bo vojna končala z zmago orožja Osi in zaveznikov ter povabil madžarsko ljudstvo, naj disciplinirano z vsemi svojimi silami podpre vojaško prizadevanje svoje države. Popoldne je imel predsednik vlade enak govor v senatu.

Izboljšanje prometa v Bolgariji

Sofija, 20. marca. AS. Na osnovi sporazuma med bolgarsko in nemško vlado bo Nemčija povečala izvoz vagonov, lokomotiv in drugega železniškega materiala v Bolgarijo. Za povečanje bolgarskega železniškega omrežja je bolgarski prometni minister zahteval nadaljnji izredni kredit 300 milijonov levov k dosedanjemu že odobrenemu kreditu 27 milij. levov.
Sofija, 20. marca. AS. Minister za javna dela je izjavil v parlamentu, da je bil dosežen z nemško organizacijo Todt sporazum, da bo ta organizacija gradila v Bolgariji moderne ceste, ki bodo vezale važnejša bolgarska središča. Organizacija Todt se je zavezala, da bo skozi pet let zgradila vsako leto najmanj 300 km asfaltiranih cest.

Angleži pripravljene povrniti škodo v Milasu

Ankara, 20. marca. AS. Anatolska agencija sporoča: Angleški poslanik je obiskal zunanje ministrstvo in je izjavil: »Če so Milas pomotoma bombardirali angleški letalci, česar a priori ni mogoče izključevati, izraža angleška vlada turški vladi svoje globoko obžalovanje in izjavlja, da bo popravila vso škodo, če bo potrjeno, da so napad pomotoma izvedli Angleži.«

Aretacija sovjetskega častnika v Turčiji

Sofija, 20. marca. AS. List »Utroc« poroča iz Ankare, da je turška policija v nekem vlaku aretirala bivšega dopisnika agencije Tass v Sofiji, Morozova. Morozov je bil v Sofiji do konca lanskega poletja, nato pa se je podal v Turčijo. Smatrajo, da je bil zaprt v zvezi z atentatom na veleposlanika von Papena.

Poziv Bolgarom v kraljevini

Rim, 20. marca. AS. Bolgarsko poslanstvo v Rimu sporoča, da se morajo vsi bolgarski državljani, živeči v Italiji, ki doslej še niso uredili svojih vojaških zadev in pa obvezne delovne službe, takoj zglašiti v pisarni bolgarskega poslanstva v Rimu, Via Nerva 4, najkasneje do 26. marca.

Beaverbrook gre v USA

Stockholm, 20. marca. AS. V dobro poučenih londonskih krogih so mnenja, da bo Beaverbrook dva ali tri mesece ostal v Združenih državah in da ga bo ta čas nadomestil Alfred Salter, tajnik v ministrstvu za vojni promet.

Govor predsednika Inenija: Turčija hoče ostati nevtralna

Ankara, 20. marca AS. Predsednik republike Ineni je imel v Smirni govor, v katerem je rekel, da je Turčiji uspelo z nekaterimi drugimi državami ostati izven vojne, nato pa je dejal: »Vedno smo jasno opredelili svojo politiko. Z vojskujočimi se državami smo v dobrih odnosih ter smo obdržali z njimi stike brez razlike. Ni lahko voditi nevtralnosti in prijateljske politiko z državami, ki so v voj-

ni in vlada naše republike, opirajoč se na veliko ekupščino, nadaljuje to politiko z vsemi silami in kaže s tem svojo moč in svojo dobro voljo. Nima nikakega problema, ki bi nas lahko potegnil v vojno in nobenega oblaka ni nad našim obzorjem. Ostanimo pametni in brez napovedi, kajti z ozirom na obširen in zapleten obseg sedanje vojne je treba računati z vsako možnostjo. Ukrenili smo vse potrebno. Naše zadržanje za bodočnost je preprosto in jasno; prizadevali si bomo ostati izven vojne; če se ji ne bomo mogli izogniti, bomo častno izpolnili svojo dolžnost do domovine. Stopimo v pomlad z zaupanjem in zavestjo, da smo močni. Ta moč se ne naslanja samo na silo našega orožja, marveč tudi na našo vero in odločnost.«

Ankara, 20. marca. AS. Zunanji minister Saradzoglu je imel na zborovanju parlamentarne ljudske stranke govor o turški zunanji politiki.

Potopljene ladje

Rim, 20. marca. AS. Mornariško ministrstvo Združenih držav je sporočilo, da je bila v Atlantskem morju potopljena neka bivša jugoslovanska in neka norveška ladja v službi zaveznikov. Potopljena bivša jugoslovanska ladja se imenuje »Trepča« in je imela 5052 ton.

Razdeljevanje tekstilnih izdelkov, obutve in oblačilnih predmetov

Posteljne odeje:

Z ozirom na razna vprašanja, ki prihajajo, se smatra za potrebno v sledečem pregledu določiti dolžino in širino zibelnih in posteljnih odej, spadajočih pod postavko št. 1, skupine IV, tabele A, ki je priložena na naredbi Visokega komisariata z dne 8. novembra 1941, Sl. list št. 512/90-1941-XX.

Posteljne odeje:

a) za otroke (za zibelko 70 x 100 cm, za zibelko 90 x 120 cm, za posteljo 120 x 150 cm); b) za 1 ležišče (140 x 190 cm, 16 x 210 cm); c) za več kot 1 ležišče (za 1½ ležišča 190 x 230 cm, za 2 ležišča 210 x 250 cm, za 2 ležišča 230 x 270 cm).

Vračanje racionirano blaga, ki ne odgovarja naročilu.

Obdržujoč v veljavi navodila, ki jih je Visoki komisariat izdal v gornjem predmetu s svojo okrožnico VIII, št. 30/19-1942, z dne 22. I. 1942-XX, daje v njih dopolnitev še nadaljnjše določbe.

Vračanje proizvajalcev proizvajalcem, grostov proizvajalcem ali grostov grostovom.

1. Nabavitelj, ki dobavitelju vrača racionirano manufakturno blago, ki ne odgovarja naročilu in je obseženo v tabeli A, da bi mu ga nadomestil z drugim primernim manufakturnim blagom, z istotolikim skupnim številom točk, mora to javiti Trgovinsko industrijski zbornici v priporočenem pismu na obrazcu 9 »Oddanec z rdečim pripisom« »Vrnjeno blago« in z navedbo številke dobavne pogodbe, na katero se vrnjeno blago nanaša. Na to naj v svoji prejemni in oddajni knjigi zabeleži oddajo.

2. Ko dobavitelj prejme od svojega odjemalca vrnjeno blago, naj to sporoči Trgovinsko industrijski zbornici v priporočenem pismu na obrazcu 10 »Prejeto« z rdečim pripisom »Vrnjeno blago« in z navedbo številke dobavne pogodbe, na katero se vrnjeno blago nanaša. Dobavitelj pa naj vpiše v svoji prejemni in oddajni knjigi prejem.

3. Ko dobavitelj odposlje odgovarjajoče blago v zameno za prejeto vrnjeno, nato javi Trgovinsko industrijski zbornici v priporočenem pismu na obrazcu 9 »Oddanec z rdečim pripisom« »Nadomestilo za vrnjeno blago« in navedbo številke dobavne pogodbe, na katero se blago nanaša. Potrebno spremembo naj vpiše v svoji prejemni in oddajni knjigi.

4. Kakor hitro prejme nabavitelj od dobavitelja nadomestno blago, naj to javi Trgovinsko industrijski zbornici v priporočenem pismu

na obrazcu »Prejeto« z rdečim pripisom »Nadomestitev vrnjenega blaga« in navedbo nabavne pogodbe ter vpišom v prejemni in oddajni knjigi.

5. Če pa nabavitelj vrne dobavitelju poškodovano ali iz katerega koli razloga naročilu neodgovarjajoče blago, ne da bi dobavitelj mogel odposlati isto toliko količino blaga, odgovarjajočega svoječasnemu naročilu, potem naj se nabavitelj ravna kakor pod točko 1. te okrožnice, dobavitelj pa naj se drži navodil pod točko 2.

Vračilo detaljistov grostovom ali proizvajalcem

6. Če tvrdka, ki vrača dobavitelju manufakturno blago, ki ne odgovarja naročilu v svrhu nadomestitve z drugim dobrim blagom z isto tolikim skupnim številom točk, vrši trgovinsko prodajo na drobno, naj prijavi Trgovinsko industrijski zbornici vrnitev blaga v priporočenem pismu in prijavo napiše v pismu z označbo svoje lastne tvrdke, z vsemi navedbami, ki jih zahteva okrožnica št. VIII, 30/19-1942-XX, namreč: z blagovnosko postavko po tabeli A, količino, posameznim in skupnim številom točk.

7. Ko dobavitelj prejme vrnjeno blago, naj ga v prejemni in oddajni knjigi vpiše med prejemnike.

8. Ravno tako naj dobavitelj ob pošiljki dobrega blaga javi pošiljatev Trgovinsko industrijski zbornici v pismu, naslovljenem na svoje ime, priporočeno, z navedbo količine in posameznega in skupnega števila točk, kakor pod točko 6. Nato naj izvede potrebno spremembo v svoji prejemni in oddajni knjigi.

9. Če nabavitelj dobavitelju vrača poškodovano ali iz katerega koli razloga naročilu neodgovarjajoče blago, ne da bi dobavitelj mogel dobaviti isto toliko blaga, odgovarjajočega svoječasnemu naročilu, potem naj se nabavitelj ravna po točki 6. in zahteva od Trgovinsko industrijski zbornice bon za dvig z istotolikimi, kolikor jih je imelo vrnjeno blago.

Kakor hitro dobavitelj prejme od svojega odjemalca detaljista vrnjeno blago, naj to javi Trgovinsko industrijski zbornici v priporočenem pismu in prijavo napiše v pismu z označbo svoje lastne tvrdke z vsemi navedbami kakor pod toč. 6 in naj naj Trgovinsko industrijski zbornici obnem dopišlje tudi bon za dvig, ki ga je svoj čas prejel od detaljista, v svrhu, da se ga celoma ali deloma razveljavi, kakršni je pač tisti primer. Poleg tega mora v prejemni in oddajni knjigi vpisati blago sebi v breme.

Komisarija v občinah Gorenji Logatec in Tržišče

Z današnjim ukazom je Visoki komisar razpustil redno upravo v občini Gornji Logatec in je imenoval za izrednega komisarja iste občine fašista Giannantonio Crucileja.

Z današnjim ukazom je Visoki komisar razpustil redno upravo občine Tržišče in je imenoval za izrednega komisarja v isti občini fašista Reschigga Maria, sina pokojnega Maksimilijana.

Lastnikom motornih vozil!

Z naredbo št. 46 z dne 12. marca 1942-XX je bil do 30. junija 1942-XX podaljšan rok za razveljavljanje dovoljenj za promet z avtomobilskimi vozili na bencin, za motorna kolesa in motocikle, ne da bi bilo treba lastnikom vlagati nove prošnje.

Omenjena naredba ne velja za posebne dovolilnice za vožnjo ob praznikih, izven pokrajine in v nočnih urah in te dovolilnice morajo biti obnovljene ob prenehanju veljavnosti na ta način, da se vložijo pravilna vloga na urad za civilni motorni promet.

Nove portugalske okrepitve za Azore

Lizbona, 20. marca. AS. S parnikom »Sarpa Pinto« so odpotovale nove portugalske čete na Azore. Pred odhodom so korakale pred Salazarjem in vojaškimi oblastmi. Velika množica ljudstva je vzklikala odhajajočim četam.

Velik mraz na Švedskem

Stockholm, 20. marca. AS. Že nekaj dni vlada na Švedskem velik snežni viharji in po celi deželi vlada nov val mraza in ledu, ki je povzročil veliko prometnih nezgod, zlasti v južni Švedski.

Iz Srbije

Spominska slavnost na nemškem pokopališču v Belgradu. Spominski dan za padle nemške vojsake v zadnji in sedanji svetovni vojni, je proslavila tudi belgrajska nemška vojaška posadka. Ob tej priliki je vojaški poveljnik v Srbiji, topniški general Bader, položil velik venec na spomenik padlim nemškim vojakom v zadnji svetovni vojni na nemškem pokopališču na Banovem brdu. Polaganju venca so prisostvovala tudi vojaška zastopstva italijanske, madžarske, bolgarske in hrvatske armade. Istega dne popoldne je bila v prostorih nemške šole v spomin padlih nemških vojakov tudi akademija, na kateri je nastopil kot glavni govornik višji policijski častnik Meissner, zvečer pa v prostorih nemškega doma, t. j. v prejšnjem češkoslovaškem poslanstvu. Ta slovesnost, ki jo je pripravil diplomatski zastopnik pri vojaškem poveljniku v Srbiji, je bila prav v isti dvorani, v kateri je bilo podpisano premirje med Nemčijo in bivšo Jugoslavijo. Na proslavi je govoril poslanški svetnik Feine.

Tudi Belgrad bo prideloval povrtnino. Zaradi preskrbe mesta in posameznih družin s povrtnino je belgrajski župan in upravnik policije Jovanović pozval vse Belgrajčane, da morajo obdelati vse svoje vrtove in jih zasadi s krompirjem in pravi pravi za pridelavo povrtnine. Po zbranih podatkih ima sam Belgrad v te svrhe na razpolago 2000 hektarjev zemljišča.

Srbski ministri še nadalje obiskujejo posamezne večje in manjše kraje ter prirajajo povsod zborovanja, na katerih poročajo ljudstvu o svojem delu in zaupanih jim resorih ter o političnem položaju. Povsod pozivajo ljudi, naj se spametujejo in ne nasedajo raznim prišepetavcem, ki jih hočejo spraviti v novo nesrečo. Tako je govoril predvsem srbski prosvetni minister Jonić na sestanku v Lo-

Rimsko pismo:

Papež Pij XII. in sedanja vojska

I.

Ob tretji obletnici kronanja papeža Pija XII. svetovni tisk ni zamudil priložnosti, da ne bi podčrtal previdnega in modrega zadržanja sv. stolice v sedanji svetovni vojski, v katero so zapleteni tudi skoraj vsi katoliški narodi.

V pričetku nove svetovne vojske, dne 14. sept. 1939 je Pij XII. izjavil novemu belgijskemu poslaniku pri sv. Stoli: »Pazno hočemo zasledovati dogodke in porabiti vsako priložnost, ki se nam bo ponudila, da privedemo sprte narode k miru, ki bo časten za vse... in če to ne bi bilo mogoče, hočemo vsaj olajšati rane, ki jih je vojska že zadala in ki jih bo še zadala v bodoče.«

Take podobice je papežev poslanec ob novem letu delil vojnim ujetnikom pravoslavne v.r. Na drugi strani je bilo prisrčno papeževo novoletno voščilo z njegovim podpisom.

Te besede sv. očeta nakazujejo program, katerega se je zvesto držal vse do danes. V resnici ni zamudil nobene priložnosti, da ne bi z veljavno besedo, ki mu gre kot namestniku Kristusovemu na zemlji, razlagal večnostni nauk in opozarjal narode na vez enotnosti, prijateljstva in ljubezni, ki naj po božji volji družijo vse človeštvo. Vzel je besedo o »novem redu« in v božjem nagovoru 1940. leta naštel pet temeljnih osnov, ki so neobhodno potrebne za postavitve novega reda na svetu. Pravičen in trajen mir med narodi more biti zagotovljen le tedaj, če: 1. zmaga ljudi nad medsebojnim sovraštvom; 2. če premagajo medsebojno nezaupanje; 3. če premagajo sebičnost in jo nehaajo stavljati kot temelj in izhodišče mednarodnih odnosov; 4. če premagajo pohlep po izključni posesti gospodarskih virov; 5. če premagajo nazoranje, da je korist lastne države mera tudi za pravice in dolžnosti drugih narodov.

V velikonočnem nagovoru je po radiju izjavil, da je do skrajnih mej izrazil vse možnosti, da bi se preprečilo ali vsaj okrajšala vojska in potem dodal, da se bo še dalje boril z orožjem molitve, opominov in tolažbe za dosego miru. Na belo nedeljo lanskega leta pa je pred italijansko akademsko mladino, ki jo je sprejel v avdienco, izjavil: »Resnica je, da so vsi ljudje bratje. V človeški družbi so si vsi medsebojno potrebni. Rečevo potrebujemo bogatinov, bogatini pa so dolžniki siromakov; močni potrebujejo slabotnih in učeni neukih. Vsi so izšli iz istega prahu zemlje, vsi so delo božjih rok, vsi so bili odkupljeni s krvjo istega Odkupitelja; vsi so na poti v hišo istega nebeškega Očeta, kamor so poklicani k isti blaženosti. Resnica je, da so vsi otroci istega Očeta in iste krvi, pa naj jih loči kakršno koli nebo, jezik ali navade. Vsi so torej ustvarjeni, da se med seboj ljubijo, da si pomagajo in se bratsko podpirajo na zemeljski poti...«

Ko je 1. maja imel nagovor na bratovščino vednega čeženja. Je lepo poudarjal, naj bi živi Bog, ki biva med nami, bil tisto ognjišče, ki naj v ljubezni združi vse narode zemlje. Vsi naj bi molili v ta namen, da bi se mrzla in sovražna srca ogrevala in ljubezni in obhajala zmago nad mržnjo in sovraštvo. Brez globokega prenovljenja duš medsebojno zblizanje ne bo mogoče.

II.

Papež pa je hotel pomagati trpečemu človeštvu ne le z naukom, ampak, kolikor je v njegovih močeh, tudi v dejanju. Tovrstno delo sv. stolice je zelo

mnogovrstno in silno pomembno. Kmalu po vstopu Italije v vojno je bila ustanovljena obveščevalna pisarna (Ufficio Informazioni), ki je spetela imela svoje prostore v apostolski palači pri državnem tajnistvu, a se je sčasoma, ko je delo vedno bolj naraščalo, preselila v udobno in dobro urejeno palačo sv. Karla na trgu sv. Marte.

Ta papeška informativna pisarna opravlja trojno delo: zbira poročila, naslove, pisma o vojnih ujetnikih in civilnih konfiniranih, jih katalogizira in natančno registrira, nato pa poskrbi, da pridejo v roke tistih, ki se jih poročila tičejo. Je to ogromno delo, ki narašča od tedna do tedna in ki ga z veliko požrtvovalnostjo opravljajo redovniki, svetni duhovniki, bogoslovci številnih papeških kolegijev in člani Katoliške Akcije. Pri delu pomagajo tudi redovnice in članice Kat. Akcije. One delajo največ v pisarni kot stroje piske, zbira pisma, ugotavljajo naslove in vodijo zapisnike. Promet papeške informativne pisarne je zelo velik in vedno bolj narašča, čim dalje traja vojska.

Tudi vatikanska radijska oddaja postaja pomaga pri človekoljubnem delu. Dnevno grede z Vatikanom gre v svet dolge vrste imen s prošnjo in naročilom, naj za njimi poizvedujejo cerkveni predstavniki v Avstraliji, v Afriki, v Aziji in Ameriki. Po vseh delih sveta so bila že ustanovljena pri papeških delegacijah organizirana središča z lastnimi pisarnami, ki poslušajo navodila in naročila vatikanske postaje in jih izvršujejo na svojem področju. Skoraj vedno gre za poizvedovanja za vojnimi ujetniki, kje so in kakšno je njihovo zdravstveno stanje. Tako prav v kratkem času prihajajo iz daljnih pokrajin: iz Avstralije, Egipta, Anglije, Indije, Kenije, Kitajske, Belgijskega Konga, Ital. Afrike, Južne Afrike in še od drugod kratka, a točna in za svoje prizadete nad vse dragocena in tolažljiva poročila. Tudi misijonarji pri tem plemenitem delu pridno sodelujejo in pomagajo, kjer je treba. Tako je moderna tehnika v službi resnično samaritanske delavnosti. Apostolski delegat v Avstraliji navadno že kar pričakuje v pristanišču izkrcanje vojnih ujetnikov, nakar po radiju sporoči njih imena v Vatikan, kjer nato obvestijo prizadete svoje. Večkrat tudi čitamo, da je apost. delegat v Egiptu in Palestini obiskal vojne ujetnike, se posebno zanimal za ranjene, jim oskrbel duhovno tolažbo in o njih stanju obvestil svoje v domovini. Zanimivo je tudi, da so z dovoljenjem vojaških oblasti in na stroške sv. Stolice mnogi italijanski ujetniki pod vodstvom apostolskega delegata lahko poromali v sv. deželo in obiskali svete kraje.

Apostolski nuncij, ki je bil akreditiran pri Kvirinalu je lahko že ponovno obiskal taborišča angleških, jugoslovanskih in grških ujetnikov, jim sporočil papežev pozdrav in jim podelil papeški blagoslov. Tudi v Angliji je apostolski delegat lahko obiskal taborišča nemških ujetnikov in kraje, kjer so internirani italijanski in nemški civilisti.

Toda delo sv. Stolice se ni omejilo le na informativno službo in na pomoč vojnim ujetnikom. Papeževa ljubezen in dobrotljivost je posvečena tudi civilnemu prebivalstvu, ki ga je vojna prizadela. V Francijo, v Belgijo, na Holandsko in Luksemburško so bile poslana velike vsote denarja tamošnjim škofom, da pomagajo lajšati bedo siromakov in da se omili škoda, ki jo je povzročilo vojno razdejanie. Papež je dal pobudo, da se prično pogajanja med vojskujočimi se silami in da se omogoči pošiljanje živil stradalajočim Grkom. Apostolski delegat v Atenah je dobil tudi na roko večje vsote denarja, da nakupi živil, kolikor le more in jih porazdeli med stradalajoče.

Za božične praznike je sv. stolica iz sredstev, kolikor jih ima na razpolago, na posebno željo sv. očeta in v njegovem imenu obdarovala vse vojne ujetnike z malim božičnim darom, — kjer seveda so papeževi delegati imeli dostop do ujetniških taborišč.

Izredno se je papež zavzel za Poljake. Iz vatikanskih sredstev je omogočil, da so na Poljsko poslali določeno množico živil in sicer posušeno sadje in kondenzirano mleko, ki aj bi se razdelilo med najbolj potrebne. Papež je poslal znatne vsote denarja svojim predstavnikom v Švico, na Madžarsko in v Francijo, da pomagajo tamošnjim poljskim beguncem. Tudi v Italiji in drugod, kjer so raztreseni poljski begunci, so bile na papeževo pobudo ustanovljene posebne pisarne, ki so organizirale pomoč poljskim beguncem in preganecem glede denarja, obleke in živil posebno za otroke. Sv. stolica je plačala za mnogo Poljakov tudi pot v Ameriko, kjer so dobili dovoljenje za vselitev. Sv. Stolice se je tudi brigala, da so taborišča s poljskimi begunci bila oskrbljena z duhovniki in rednim dušebrižništvom. Prav tako je na svoje stroške med poljske begunce razdelila velike množine nabožnih in poučnih knjig, zlasti svetega pisma.

To je le kratek pregled vsestranske delavnosti sv. Stolice v sedanjih težkih vojnih časih, ki je vsa usmerjena za lajšanje ran, ki jih zadaja strašna vojna. Prav je, da posebno katoličani te stvari vemo in si jih zapomnimo sprito lahkomišljenosti in tudi zlobne propagande, ki je proti sv. očetu vedno na delu.

Ljudsko gibanje v februarju

Rim, 20. marca. AS. Uradni list je objavil naslednje podatke o ljudskem gibanju v Kraljevini:

V februarju je bilo sklenjenih 26.277 zakonov. Isti mesec je bilo rojenih 71.009 otrok. Umrlo pa je 62.965 oseb. Februarski prirastek živih nad mrtvimi znaša torej 8044. Dne 28. februarja 1942-XX je znašalo prebivalstvo Kraljevine brez onih ljudi, ki žive v novih pokrajinah, priključenih Kraljevini, 45.384.000.

Časopisje v zasednih vzhodnih pokrajinah

Berlin, 20. marca. AS: V tukajšnjih pristojnih krogih poročajo, da je civilna uprava v zasednih vzhodnih pokrajinah že precej časa predvidevala številno časopisje. Sedaj izhaja pet nemških časopisov v Rigi, Revalu, Kovnu, Minsku in Lueku. Izhaja tudi 120 časopisov v krajevni jezikih. Nemška uprava je omogočila redno izhajanje velikega števila listov, ki so znanihi novih časov v estonski, letonščini, litavščini, beloruščini in drugih ruskih narečjih. Samo v nemškem ukrajinskem komisariatu izhaja 70 listov v tamkajšnjem jeziku. Večina teh listov ima svoj sedež v Kijevu, Dnjepropetrovsku, Rovnem, Krenjancu, Berdiščevu, Vinici, Kirovgradu, Krivojrogu, Nikolaevu itd. Poleg krajevnih novic objavljajo ti listi tudi poročila iz člega sveta ter novice o političnem in vojaškem položaju ter ilustrirane članke o nastajanju novega reda.

Gospodarstvo

ETI. V jeseni lanskega leta je ministrski svet v Rimu sklenil ustanoviti državno ustanovo za gledališča (ETI: Ente teatrale italiano). Naloga te ustanove je bila predvsem prevzeti gledališča, ki so pripadla Italiji v zasedenih pokrajinah, nato pa omogočiti gradbe novih gledališč in sploh vplivati naravnost za gledališko življenje v Italiji. Glavna nove ustanove znaša 10.1 milijon lir, od česar prevzamejo po 2.5 milij. lir: Zavod za socialno zavarovanje, Zavod za zavarovanje proti nezgodam, Nacionalni zavarovalni zavod in Banca nazionale del Lavoro. 0.1 milij. glavnece pa podpisuje družba za izmenjavo gledališč. Računati je, da bo glavna kmalu povišana. Država ima tudi nadzorstvo nad novo ustanovo in garantira primerno dividendo.

Poslovne knjige na Hrvaškem. Minister za trgovino, obrt in industrijo v Zagrebu je odredil, da morajo vsi poslovni ljudje in tvrdke, ki imajo letnega prometa nad 200.000 kun, voditi poslovne knjige. Pri današnjem stanju cen na Hrvaškem bo le malo podjetnikov, ki nimajo te višine prometa, tako da lahko smatramo odredbo kot splošno uvedbo poslovnih knjig na Hrvaškem.

Enofna obleka v Angliji. Veliko število podjetij v Angliji bo moralo začeti izdelovati enofno vrsto oblek v Angliji, za kar bodo morala podjetja znatno popustiti v ceni. Dve tretjini vseh eurovin za oblačilno industrijo morata biti rezervirani za izdelovanje enotne obleke. Računajo, da bo s tem zaposleno okoli 1200 podjetij od 30.000 podjetij oblačilne stroke v Angliji, kolikor jih obstaja sedaj.

Zajdnica za papir je bila osnovana na Hrvaškem. Zajdnica se bo brigala za proizvodnjo in potrošnjo papirja na Hrvaškem.

Zemljiški promet v Srbiji. Pred nedavnim je izšla uredba, po kateri mora dati dovoljenje za prenos zemljišč v Srbiji generalni pooblaščenec za gospodarstvo. Izjema pa je storjena za denarne zavode, ki prodajajo zemljišča, nadalje pa tudi za ona posestva, ki so že nad tri leta v posesti dosedanjih lastnikov.

Nova delniška družba v Zagrebu. Poselstvena družba Kontrope (kontinentalne družbe za surovine in papirno industrijo — prej Bunzl & Biach) z Dunaja, z imenom Obnova, je imela doslej svoj sedež v Belgradu, sedaj pa je ustanovljena posebna družba za Hrvatsko, o kateri smo že poročali, z glavnico 30 milijonov kun.

Hrvatska poslovna potovanja v Nemčijo. Po sporočilu Hrvatske državne banke smejo potniki, ki potujejo poslovno v Nemčijo, vzeti s seboj samo 500 mark mesečno, ne pa 750 mark, kot je bilo doslej dovoljeno.

Slavonija, tvornica furnirja itd. v Brodu na Savi je spremenila svoj naziv v Slavonija, žaga, tvornica furnirja, parketov in vezanih plošč. Doslej je bil pri Slavoniji v veliki meri udeležen zapadnoevropski kapital, zdaj pa je prešel kapital v hrvatske roke, ker so bili v upravni svet izvoljeni 4 ravnatelji Prastedione in predsednik »Hrvatskega Radišca«.

Mestna hranilnica v Zagrebu izkazuje za lansko leto čistega dobička 5.422.807 kun.

Bilanciranje državnih papirjev. Nov zakon je izšel v Zagrebu ki predpisuje vsem družbam, ki so zavezane polaganju računov v zaključno bilanco za lansko leto vstaviti vse vrednostne papirje bivše jugoslovanske države, bivše jugoslovanske Narodne banke in prejšnje banske uprave banovine Hrvatske.

Zagrebske topilnice (prejšnji Združeni rudniki in topilnice) objavljajo bilanco za 1939, 1940 in 1941. Do leta 1939 je pri glavnici 10 milij. din znašala izguba 8.205.549 din, za leto 1939 je znašala izguba 396.687, za 1940 740.566 dinarjev, dočim je za lansko leto znašal dobiček 40.598 kun.

Podli umor mladega akademika

V ponedeljek je kot žrtev zločinstva padel akademik Franček Zupec

V ponedeljek, dne 16. t. m. je v mraku ljubljanske ulice padel, zadet od zahrbtnih kajnovske roke, dvaindvajsetletni slovenski fant, akademik pravnik, Franček Zupec.

Pok. Franček Zupec je bil sin malega slovenskega kmeta iz okolice Bistrice. Bratomorilska krogla iz hrbta je nasilno prekinila življenjsko pot tega slovenskega študenta, življenjsko pot ki se je vila po isti ozki in strmi stezi, po kateri se prebija z lasno močjo skozi revščino in brezčutnost meščanskega okolja k svojemu poklicu tisoče revnih in nadarjenih ter pogumnih slovenskih študentov. Bil je edini sin zelo revnih staršev, ki so nanj stavili svoje upe.

Franček Zupec se je vpisal na mariborsko klasično gimnazijo. Bil je agilen član dijaške Marijanske kongregacije in drugih slovenskih katoliških organizacij.

Jeseni l. 1940. je pokojni prišel v Ljubljano in se vpisal na pravno fakulteto. Svoje izpite je opravljal redno in z najboljšimi uspehi. Tudi na vseučilišču je bil član katoliških akademskih društev, posebno pa se je s svojimi organizacijskimi sposobnostmi posvetil razmahu zdravega, pravilno pojmovanega športa med akademsko mladino. Bil je tajnik Akademskega športnega kluba.

Aprilski dogodki so ustvarili nov položaj tudi za mlado slovensko univerzo in slovenske akademike. Dotedanja slovenska akademska društva so bila razpuščena in bila je ustanovljena od nove oblasti enotna Vseučiliška organizacija v Ljubljani.

Pokojni Franček Zupec je bil dne 25. septembra 1941 kot zastopnik Akademskega športnega kluba skupno z zastopniki ostalih še obstoječih akademskih društev pozvan, da se zgleda pri zastopniku oblasti. Kmalu nato so bila vsa akademska društva oblastveno razpuščena, pokojnemu Zupecu pa je bilo sporočeno, da bo kot zastopnik število najmočnejšega akademskega društva — Akademskega športnega kluba — predlagan za podzastopnika novoustanovljene Vseučiliške organizacije v Ljubljani, zastopniki ostalih društev pa za odbornike. Bilo je tudi sporočeno, da božejo oblasti biti v stiku z akademiki samo potem nove organizacije, nadalje, da je usoda slovenskega vseučilišča in slovenskih akademikov vezana na Vseučiliško organizacijo.

Nova organizacija je imela res izrazito samo reprezentančni in nepolitični značaj. Imela je zlasti nalogo, da zasleduje in zagovarja koristi akademikov, podpira revnejše študente s podelitvijo, skrbi za športno vzgojo akademikov, ter da se udeležuje tudi povsod tam, kjer to koristi študentov zahtevajo.

Poleg ideala slovenske univerze je Zupec in njegove tovariše vodila načelna misel: Kot katoliški akademiki se morajo boriti načelno in odločno proti komunizmu, ki se je zakrinkal za osvobodilno fronto.

Dne 1. XII. 1941 je Visoki komisar imenoval odbor »Vseučiliške organizacije«.

Odborniško imenovanje v »Vseučiliški organizaciji« je pokojni Zupec sprejel kot osebno žrtev za slovensko univerzo. Vse njegovo delovanje je bilo izbrpano v posredovanjih za interese slovenske univerze in akademikov. Tovariši, ki so z njim delili isto plemenito žrtev, vedo, koliko je ta mladi poštenovalni fant delal za največjo dobrobo slovenskega naroda, za slovensko univerzo!

Rešitev slovenske univerze in slovenskih akademikov ni šla v račun protinacionalnim internacionalcem, ki so si po 22. juniju 1941 nadeli krinko »osvobodilne fronte« in s svojimi deli do danes že povzročili slovenskemu narodu toliko posrednih in neposrednih žrtev in gorja, da se bodo posledice poznale še v poznih rodovih. Isti razkroj in uničenje so hoteli tudi na slovenski univerzi. Hoteli so povzročiti njeno ukinitve in s tem izsiliti pobeg čim več akademikov med »partizane«.

Njihov bratomorilski instinkt je zahteval kri v strah in demoralizacijo univerze in akademikov. Dne 18. decembra je pokojni Zupec prejel grozljivo pismo, v katerem mu bratomorilska družba daje tri dni časa, da odloži mesto odbornika v »Vseučiliški organizaciji«. Toda Franček Zupec se ni dal ukloniti. Plemenito žrtev za obstoj slovenske univerze in za življenjski obstanek slovenske akademike mladine je hotel nositi do konca. In v tem je njegovo junštvo.

Številni ljubljanske matere pa vedo, da je njegovo nesebično rešilno delo seglo tudi preko okvira univerze in akademikov in da je za njihove sinove posređeval. To pa so bila tudi njegova poslednja prizadevanja...

Naključje je izbralo Frančka Zupca na odborniško mesto. Bil bi lahko kdor koli drugi. Toda nje-

gova žrtev ni naključna. Padel je kot simbol boja za slovensko univerzo, kot simbol stoletnih tradicij slovenstva, ko se v teh težkih dneh krčevito upira ogabni amoralnosti in bratomorilskim strastem komunističnih izkoreninjenec, ki hočejo iz podzemskih rovov breznarodnih zločinskih tipov uničiti še to seme izkervavelega slovenskega naroda.

Bog, ki je privolil v žrtev mladega slovenskega fanta, pa bo ob pravem času maščeval ta strašni greh nad njegovo postavo in slovenskim narodom.

Njegovim staršem, ki obkokujejo svojega edinega sina, pa bodi njegova vzvišena narodna žrtev tolažba v njih neizmerni družinski boli.

Velikanska udeležba pri pogrebu

Na praznik sv. Jožefa popoldne ob štirih je bil pogreb pokojne žrtev morilskega napada, katoliškega akademika Frančka Zupca. Par tisoč oseb, večinoma mladih njegovih tovarišev in prijateljev ter tistih, ki nasprotujejo takim zahrbtnim umorom nedolžnih ljudi, se je zbralo ob njegovi krsti, ki so jo dijaki in akademiki prenesli z Zal na predvor glavne kapele in položili na katafalk. Pogreba so se udeležili knezoškof dr. Gr. Rožman, viceprefekt David v zastopstvu Visokega komisarja, polkovnik de Rienzi v zastopstvu Poveljnika armadnega zbora, inž. Carra, Fiduciar vseučiliške organizacije v zastopstvu Zveznega tajnika.

V imenu univerze je izkazal čast pokojnemu odličnemu članu slovenske akademike družbe rektor dr. M. Kos z dekani fakultet ter več vseučiliških profesorjev. Sprevod pa je vodil prorektor prelat Matija Slavič v asistenciji vseučil. profesorja L. Ehrlicha ter drugih asistentov. V imenu njegovih tovarišev in prijateljev je slovil od pokojne žrtev g. Casar, ki je poudarjal pokojnikovo veliko samožrtvovanje ter njegovo ljubezen do naroda in univerze, obenem pa tudi visoko dvignil njegovo častno smrt in velik pomen njegove mlade žrtev.

Nato se je razvil mrtvaški sprevod proti pokopališčni cerkvi. Številni venci sorodnikov in tovarišev akademikov ter institucij, ki jim je pripadal mladi idealni fant, so krasiли pot, po kateri

Pot pisma od pošiljatelja do sprejemnika

Pošta v Ljubljani in v pokrajini prav dobro deluje - Poštno osebje opravlja veliko in naporno delo

Ljubljana, marca.

Marsikdo, ki sprejema pisma ali jih odpošilja, in to je dandanes do malega sleherni prebivalec, sleherne starosti in spola, se pogosto začudeno vprašuje, kako da pošta tako hitro in točno deluje in tako redno dostavlja pisma. Saj so pravi pravcati izjemni primeri, da se kako pismo izgubi ali zakasni. Delovanje pošte pri nas je zgledno in točno. Že od prej je znano, da je bila italijanska pošta vedno zgledno organizirana in da ni nikoli poznala kakšnega birokratizma, zaradi katerega je pismosko dostavljanje trpelo po nekaterih drugih državah. Poštna organizacija v Ljubljanski pokrajini je torej kar se tiče organizacije le pridobila v novih razmerah.

Pošta predstavlja na sebi velik aparat, v katerem mora sleherno kolesce točno teči, ako ne, zastane ves stroj. Le na ta način si je mogoče predstavljati točno dostavljanje pošte.

V Ljubljani sami je 34 do 42 dostavnih okrajev ali rajonov, toliko je tudi rednih pismonošev vsak dan na ljubljanskih ulicah in cestah. 34 okrajev je mestnih, druge pa so takozvane selske dostave do Rudnika, Most, Novih Jarš, Obrij, Tomačevega in Ježice. Prave Moste in prejšnji selski dostavi na Viču in v Šiški imajo sedaj lastne pošte ter dobivajo prav tako kakor drugi mestni okraji pošto neposredno od pošte Ljubljana I (glavna pošta) preko svojih pošt.

Poštni uradov je sedaj v Ljubljani 11 namreč: Ljubljana I (glavna pošta), II (kolodvor), III (direkcija), IV. (Rdeča hiša), V (Šarabonova hiša), VI (vogal Rimske in Tržaške ceste), VII (Šiška), VIII (ekspozitura — pogodbeni pošta na Rakovniku), IX (Bežigrad, hiša prejšnje mitnice), Moste in Vič. Te pošte imajo celotni delokrog s sprejemanjem brzojav, denarja in pošte restante. Vsaka pošta ima seveda tudi telefonsko govorilnico. Telefonsko centralo ima samo pošta Ljubljana I, ki skrbi za vso Ljubljano in še nekatere manjše priključene kraje. Tudi vse nadzorstvo nad radijsko službo ima pošta Ljubljana I. Sekcijske delavnice so pri direkciji, osebje pa je prideljeno posameznim poštam.

Kakšna je pot pisma od oddajalca do prejemnika pisma? Razlikujemo notranjo in ambulančno pošto. Ako pismo oddamo na poštnem uradu sa-

mem, spada to v notranjo pošto, ako ga vržemo v nabiralnik, je to že ambulančna pošta. Ambulančno pošto pobirajo v Ljubljani navadno trikrat na dan.

Vsa pošta se v Ljubljani zbira na glavni pošti, pri takozvani pisemski odpravi. Tani so uradniki, ki pisma sortirajo in pride vsako pismo v predač, določen kakšni skupini, n. pr.: inozemska pošta, pošta za pokrajino, pošta za kraljevino Italijo, pošta za Ljubljano. Posebne predale imajo za priporočena pisma, posebne za ekspresna pisma. Ljubljanska pokrajina ima na primer 107 predalov; drugi predali so določeni za večja mesta v krajevini in zopet drugi za manjše kraje v Italiji.

Ko je pošta tako sortirana, napravijo uradniki sklep in že vedo, kdaj gre kaka skupina pisem v to ali ono smer. Na vlak, ki gre na primer v Novo mesto, gre vsa dolenska pošta. V poštnem ambulančnem vozu mora uradnik, eden, dva ali po potrebi tudi več, sproti sortirati za vsako postajo, ki ima svojo pošto ter pripraviti, da jo na postaji odda poštnemu uradniku; če je postaja ali njen poštni okoliš manjši, jo odda poštnemu uslužbencu ali pogodbenemu poštarju. Sortirati mora predvsem priporočena pisma, denarne pošiljke, potem navadna pisma in končno pakete. Za vsako vrsto pošiljke mora napraviti poseben sklep in posebno vrečo. Poštni uradnik, ki je take sklepe sprejel, zopet razdeli pisma za svoj poštni okoliš. Tako rečimo prejema pošta Rakovec vso pošto za Cerkljico, Lož, Stari trg in še dalje. Na ta način je mogoče, da prejme naslovnik kar najhitreje namenjeno mu pošto. Za večje kraje, n. pr. za Novo mesto, pa napravi še glavna pošta sama direkten sklep ter pošne pošiljke sortirajo šele v Novem mestu, da jih razdeli na okoliške pošte. Seveda mora uradnik v ambulančnem vozu delati izredno naglo in ne sme izgubljati minut, tako da izrazi sproti vsak čas vožnje za delo. Prav tako gre tudi v obratni smeri. Uradnik, ki sprejema pošne pošiljke na obratni poti v ambulančni pošti, mora prav tako delati sklepe in jih oddajati namenjenim poštam vzdolž vožnje, oziroma na tistih postajah, ki so v bližini postaj, mimo katerih vlak vozi.

Ko pride vsa pošta v Ljubljano v obratni smeri, se zbere vsa na glavni pošti ter se sortira za mesto Ljubljano. Prav tako ima vsak okraj svoj predal in tam sprejemajo pismonoše pisma; najbolj pazijo na priporočena pisma in na denarne pošiljke, zakaj te dobe proti polji, ki jo morajo vrniti podpisano od prejemnikov. Sedaj v Ljubljani tudi običajni pisemski pismonoše raznašajo denarno pošto, medtem ko smo imeli še pred nekaj leti posebne denarne pismonoše. Vendar ni bilo v zadnjih letih nobenih pritožb, da pisemski pismonoše ne bi v redu opravljali svojega dela. Zadnja leta se v Ljubljani ni izgubila niti ena priporočena pošiljka, kaj šele denarna!

Kakor je delo poštnih uradnikov navezano na skrajno točnost, vestnost, pa tudi naglost, tako je delo pismonoše tudi naporno. Ni šala hoditi po mestnih hišah, visoko v nadstropja, iskati naslovlence, prebrati včasih prav nečistljivo pisane naslove. Zato so pismonoše vsaj v Ljubljani le mlajše moči ali krepi močje; ko se postarajo, niso pa še zreli za pokoj, jim mora dati poštna uprava pač lažje delo ali pa jih nastaviti v uradih, kjer se kot izkušeni prav tako izkažejo.

Ti močje, ki nam prinašajo pozdrave od znancev in prijateljev, ki se jih vedno razveselimo, kadar stopijo v našo hišo, zaslužijo naše spoštovanje in naklonjenost. Nič zato, če prinesejo med pismi tudi kakšno terjatev sitnega krojača ali trgovca: večina pošte je le taka, da nas razveseli. Zato smo vselej veseli, kadar poteka poštar na vrata in reče kratko: »Pismo je za vas!«

Iz Novega mesta

Osebnost. Z novomeške državne realne gimnazije je bil na l. realno gimnazijo v Ljubljani premeščen prof. Stanko Logar.

21 dni za tatvino. V ponedeljek dopoldne je sodnik poedinec tuk. okrožnega sodišča obsodil Janeza Butalo s Planine, ker je 19. febr. t. l. uči-

V gledališču Adriano je Ekscelesca Teruzzi govoril v spomin junaku Ambe Alagija Nj. Kr. Vi-sočanstvu uvodni Amedeu Savoia-Aosta

Treznostni teden

Od tihe do cvetne nedelje je treznostni teden. Tudi letos ne smemo nanj pozabiti!

Kakšen namen ima treznostni teden? Ta, da se znamo iz ljubezni do Boga kakemu telesnemu užitku radovoljno odreči. Odpoved, zatajevanje, je ena prvih zahtev krščanskega življenja. Samo molitev še ni vsa pobožnost, samo z njo Boga še ne zadovoljimo in ne potolažimo. »Če se ne spokorite, boste vsi... pokončani,« je rekel Jezus ob priliki, ko je sklopil pri Siloi pobil osemnajst ljudi (Lk 13, 3-5).

Zdržati se iz ljubezni do Boga en teden vsake alkoholne pijače, morda tudi nikotina ali kakake drugega užitka, je majhen odkaz, da hočemo Bogu dati nekaj zadoščanja tudi v dejanju. To je za nas čas posebno primerno in potrebno, ko nam Bog tako jasno da vedeti, da smo pokore potrebni. Pokazimo, da imamo vsaj malo duha spokornosti! Zapovedanega posta imamo letos silno malo, a post naj neobmestujemo s prostovoljnimi zatajevanji. Zato se v treznostnem tednu sami zdržujemo in priporočimo ljudstvu zdržnost od alkohola in morda še kakake drugega užitka. Kar pri tem prihranimo, darujmo siromakom, ki nimajo potrebnega za življenje.

»Boljša je molitev s postom in miloščina, kakor spravljati zaklade sveta. Ker miloščina reši smrti in ona je, ki grehe zbrisuje in pomaga najti milost in večno življenje (Tob 12, 8, 9).

»Tako govori Gospod: Spreobrnite se k meni iz vsega svojega srca, s postom, jokom in plakanjem... Spreobrnite se h Gospodu, svojemu Bogu, ker je dobrotljiv in milostljiv, potrpečljiv in velikega usmiljenja... Kdo ve, če se ne bo vrnil in odpustil in ne za seboj pustil blagoslova, jedilnega in pitnega daru za Gospoda našega Boga« (Joel 2, 12-14).

Božakovo pri Metliki

Metlika, 18. marca.

Kot popotnik sem prehodil že mnogo krajev in videl marsikaj, toda kar sem videl v najbližji okolici Metlike, me je prevzelo. Mislim namreč na vas Božakovo. Mnogokaj že pišejo v časopisih o raznih krajih in njihovih zanimivostih, ne vedo pa, da je ravno tu naš Eldorado.

Znana so že mnoga letovišča in zdravilišča, a o tem našem biseru pa ni še nihče pisal. Ljudje so skromni in ne silijo v ospredje, vendar lahko povem, da je naše Božakovo — belokranjsko letovišče.

Tu imate lepe razgledne točke in izprehode, kopališče v Kolpi, božja pota in mnogo podzemskih jam s prekrasnimi kapniki.

Belokrajina je znana kot naša najjužnejša pokrajina s toplo klimo, kjer zori dobro sadje in izborna grozdje, kjer žive skromni in zelo čarnejši ljudje. V vasi vam bodo lepo postregli, če ste le napram ljudem vljudni.

Kraj sam je nad Kolpo, na skalovitem gričku in sliči blejskemu gradu nad jezerom. Kolpa se vije v loku pod pečino. Na levem in desnem bregu je lepa pokrajina s poljem, sadonosniki in vinogradi. Tu naprej skopni sneg in naprej zori grozdje in sadje. Na severni strani Božakovega je studenec, kjer je lurska votlina in od Boga naravno ustvarjeno zaklonišče. Rov gre od te kapele do Kolpe sredi pečine. Tu je bilo tudi skrivališče za časa turških vpadov.

V vasi je podružna cerkev, ki je stara približno 200 let. Vsak teden sta tudi ena ali dve sv. maši. Farna cerkev je v Metliki, ki je oddaljena 5 km. K vasi tudi še spadata kraja Rakovec in Zelebej.

Ne bo vam žal, ako obiščete ta najlepši belokranjski biser. Po vožnji iz Ljubljane imate samo eno uro hoda od postaje Metlika. Božakovčani vas bodo sprejeli z največjim veseljem in zadovoljstvom. Torej, na pot!

Razočaranje v Urugvaju

Lisbona, 20. marca. AS. Urugvajska vlada je doživela prvo razočaranje. Zahtevala je, naj vojne ladje Združenih držav spremljajo urugvajske trgovske ladje. V odgovor pa je dobila le prazno obljubo, kar pomeni, da urugvajske ladje ne bodo dobile ameriškega spremstva in da zato ne bodo moge na morje. Ta novica je globoko odjeknila in je dala prav nasprotnikom dosedanje urugvajske politike, ki se je popolnoma vrgla v naročje Združenim državam. Na drugi strani pa je jasno, da Združene države po tolikih porazih nimajo na razpolago dovolj vojnih ladij za spremstvo trgovskih ladij.

teljici Mariji Kobal na Planini iz stanovanja odnesel zavoj z 2 paroma čevljev in perilom. Možakar je tatvino priznal, izgovarjal pa se je, da je zavoj odnesel le zato, ker je mislil, da so ga tam pustili izseljeni Kočevarji.

Zahvala

Vsem, ki ste mi izrazili sočutje ob pretežki izgubi mojega najdražjega moža

dr. Josipa Cepudra

odvetnika

vsem, ki ste ga spremili na njegovi poslednji poti, in vsem, ki ste poklonili cvetle na njegov prerani grob, moja najtoplejša zahvala.

Posebno se toplo zahvaljujem gg. zastopnikom Odvetniške zbornice, čč. duhovščini in pevskeemu zboru Glasbene Matice za globoko čutečo žalostinke.

Sveta maša zažadnica bo v soboto, dne 21. marca 1942 ob 8. uri zjutraj v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 20. marca 1942.

Užaloščena Cenka Cepudrova

Drolne novice

Koledar

Sobota, 21. marca: Benedikt, opat in ustanovitelj reda, Serapion, škof; Ciril, škof; Domin, mučenec; Filemon, mučenec.
Nedelja, 22. marca: Tiha nedelja; Lea, vdova; Katarina Genovska, vdova; Katarina Švedska, vd.

Novi grobovi

† **France Vrtovec.** V velikožabeljski župniji je okrepčan z vsemi tolažili sv. vere mirno v Gospodu zaspal velezaslužni družinski oče g. France Vrtovec, v starosti 75 let. Pokojni, ki je bil sam globoko veren, saj je vsak dan hodil k sv. maši in k sv. obhajilu, je tudi družini vtisnil pečat globoke vernosti. Iz desetorice svojih otrok je štiri vzgojil za Boga: najstarejši sin p. Vencelj M. Vrtovec D. J. je voditelj srednješolskih kongregacij v Ljubljani in znan po svojih dopisih v »Glasniku«, drugi sin g. Stanko je podbrski župnik, tretji sin Marijan in hčerka Ivanka sta se posvetila redovniškim stanom. Od ostale šestorice jih je pet že umrlo, šesta, hči Milena je pa poročena s Cirilom Lisjakom in gospodinja doma. Rajniki je užival družini svoje kremenite značajnosti, trdnega verskega prepričanja in gospodarske podjetnosti ugled in spoštovanje v vsej srednji Vipavski, kar se je pokazalo tudi na dan pogreba ob številni udeležbi duhovščine in ljudstva. Vsej družini, v prvi vrsti ubogi mami, ki že preko 20 let vdano nosi križ težke bolezni, in p. Vencelju, izražamo globoko sožalje. Blagemu pokojniku naj pa bo Bog plačnik in nebesih.

† **Ljubljani** je po dolgem in mučnem trpljenju mirno v Gospodu zaspal gospod Karel Vidmar, hišni posestnik in namestnik mestnega magistrata v pokoji. Doživel je lepo starost 80 let. Bil je dolga leta zaposlen v mestni blagajni in je svojo službo opravljal vestno in točno v popolno zadovoljstvo predpostavljenih. Svoj čas je bil zavarovalni potnik banke »Slavije« in je kot tak prepoval skoraj polovico Evrope. Zapušča užalosteno soprogo, dve hčerki in sina. Pogreb bo v soboto, 21. marca ob pol treh popoldne v Zal. kapela sv. Jožefa, na pokopališču k Sv. Križu. Naj mu sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

= **Promocija.** Na zagrebški medicinski fakulteti je 18. t. m. promoviral za doktorja vsega zdravilstva g. Oskar Končan iz Soštanja. — Castitama!

— **Ducejeva darila v Staranzano.** Lepo slavnost so imeli v Staranzano, kjer je bilo razdeljenih med potrebne prebivalce 57 zavojev z različnimi koristnimi darili, tako imenovana »Ducejeva darila«. Ta darila je prebivalcem oskrbel občinski komisar, tiskovni referent prefektore v Triesteju dr. Herman Carbone, ki je bil pri razdelitvi osebno navzoč, dočim je darila razdelila njegova gospa soproga.

— **Novi škof škofije Parenzo-Pola,** megr. Rafael Radossi, ki je rojak z otoka Chersa in je kot frančiškanski pater zadnja leta živel v Benetkah, je v nedeljo, dne 1. marca zasedel škofijsko stolico. Prihod novega pastirja je pozdravila vsa škofija z velikimi slovesnostmi. Vstoličenje se je izvršilo na sedežu škofije v Parenzu. Slovesen sprejem škofa je bil že na meji škofije, povsod na njegovi poti do Parenza so ga nato pozdravljale ljudske množice. Pred mestom so ga sprejeli mestni župan in ostali odličniki. V katedrali je bila zbrana vsa duhovščina. Po slovesnem vstoličenju je podelil novi škof svojim vernikom apostolski blagoslov. Na podoben način se je izvršilo nato vstoličenje novega škofa v škofiji Pola. Škof megr. Radossi je naslovil na svoje vernike vzpodbudno pastirsko pismo, v katerem si je zahteval nekatere nove važne naloge, tako izpolnitve semenišča, ki naj bi zagotovilo škofiji potreben duhovniški naraščaj.

— **V zadnjem pastirskem listu,** ki ga je poslal triest-capodistri škof dr. Santin vernikom, se zavzema škof posebno za vzgojo otrok v družini. Opozarja starše, da morajo biti otroci birmani v osmem letu starosti, opominja jih, naj navajajo otroke, da bodo prejemali pogosto sv. zakramente ter jim pomagala na srečo, naj skrbijo, da bo vladal v njihovih družinah pravi krščanski duh.

— **Bliski capodistriški župan** Nikolaj De Belli je te dni umrl v visoki starosti 81 let. Bil je po poklicu odvetnik ter eden najodličnejših capodistriških meščanov. V časih bivše Avstrije je bil med prvimi borec za italijansko Istrijo ter predsednik in vodilni funkcionar vseh italijanskih organizacij v Istriji. Po vojni pa je postal župan domačega mesta ter je opravljal to funkcijo dolgo vrsto let.

— **Nenavadno odlikovanje.** Dve srebrni svetlinji za hrabrost ima že tržaški rojak poročnik

Mauro Botteri. Prvo svetinjo si je zaslužil na grškem bojišču, drugo pa je dobil nedavno za dejanje, ki ga je izvršil na zasednem ozemlju.

— **Nemški konzulat** opozarja prebivalstvo, da so s 1. marcem 1942 izgubili veljavnost bakreni kovanci po 1 in 2 pfeniga. — Nemški konzulat je pripravljen do 30. aprila 1942 navedene kovance zamenjati v lire.

— **Tihotapska smola.** Fiume je še vedno vabljiva točka za tihotape, ki se nadejajo, da bodo dobili tam za znosno ceno olja, masti in drugih dobrih reči, katere potem tihotapijo zlasti v Trieste ter jih z visokim dobičkom prodajajo. Zadnje čase pa so imeli ti tihotapci smolo. Varnostne oblasti v Fiume so zajele cele skupine tržaških tihotapev, ki so bili vsi obojeni na precej obšutne denarne in zaporne kazni. V veliki večini so to ženske, ki so za tihotapljenje živile menda bolj spretne kakor moški.

— **Smrt istrijskega iredentista.** V Moncalvo di Pisino je umrl prof. Tulio de Franceschi, eden najbolj znanih istrijskih iredentistov pod biv. Avstrijo in boritelj za italijansko Istrijo. Zaradi tega svojega delovanja je bil pred prvo svetovno vojno zelo preganjan.

— **Nevarna pota gostilničarjev.** Zadnje čase je začelo številnim gostilničarjem v Triesteju primanjati vina. Ker ga v domači pokrajini zelo težko dobijo, so skušali nekateri kljub strogi prepovedi uvoziti vino iz sosednjih pokrajin. Zlasti vipavska vina so jim jako dobrodošla, ker so meščani na nje navajeni in ker je tam še vedno precej vina na razpolago po razmeroma znosni ceni. Imeli pa so mnogi veliko smolo, da so jih zalotili varnostni organi, še preden so spravili tovar v domačo pokrajino. V Comeno in v Castel Rimbembergo so zaplenili oblasti več tovornih avtomobilov vina v skupni količini 47 hl. Vse to vino je bilo namenjeno gostilničarjem v Triesteju.

Ljubljana

Koncert Rossane Bottai

V zadnjih mesecih smo imeli priliko slišati v naši koncertni dvorani več odličnih italijanskih pianistov. Tem umetnikom se pridružuje sedaj mlada, izredno nadarjena pianistka Rossana Bottai, ki je rodom iz Pise. Klavirski študij je začela na konservatoriju »L. Cherubini« v Firenzi. Njen mojster je bil Rio Nardi. Na ted zavodu je diplomirala z višjimi točkami ocene in prejela pri tekmah leta 1934 zlato svetinjo ministrstva za narodno prosveto. V naslednjih letih se je nadalje izobraževala v Milano in na akademiji v Sieni. Vsako leto pa se je udeležila velikih umetniških tekmovanj in prejela običajno prvo in najvišje darilo. Povsod, kjer je do sedaj nastopila na javnih koncertih, je bila dožela izredne pohvale in laskavih ocen. — Koncert bo v ponedeljek, dne 23. t. m. ob pol 7 zvečer v veliki filharmonični dvorani. Predprodaja vetopnic v knjigarni Glasbene Matice.

Izredna novost

za katehete - vzgojilke - bogoslovce

METODIKA VEROUKA

(Očrt versko-pedagoške psihologije)

Napisal univ. docent dr. ANTON TRSTENJAK

266 stran. Broš. L. 42.-, kart. L. 47.-

Knjiga, prva te vrste pri nas, je zasnovana v širokem obsegu kot pregled celotne versko-pedagoške psihologije. Razdeljena je v pet velikih poglavij:

1. Zgod. pregled. Smoter verouka
2. O vzgojitelju
3. Psihologija učenja
4. Psihologija versko-vzgojnih vrednot
5. O načinu in metodi verouka

To prepomembno delo, ki ga odlikuje prijazni, lepi avtorjev stil, bogastvo misli, praktičnih navodil ter novih spoznanj s področja vzgojeslovja, se priporoča samo Dobite ga pri založnici

Ljudski knjigarni

v Ljubljani, Pred škofijo 5, telefon 25-29

1 **Ordinacije.** Danes, v soboto, ob sedmih zjutraj bo v ljubljanski stolnici podelil ljubljanski škof nižje redove 20 klerikom in diakonom 16 subdiakonom.

Pričujoči program je kakor velikansko pročelje, ki pa za seboj ne krije skoraj nobene arhitekture. Dokaz tej trditvi je razstava v »Galeriji Obersnel«. Ali naj spričo nje napišem nekaj načelnih misli o umetniških razstavah pri nas? Kje so razstave, kjer je še veljalo načelo kvalitete, skrbnega izbora, zdrave avtoritete? Ko je umetnik v veri, da je on zaradi naroda in ne narobe — v globokem cutu hvalnosti, v gotovih časih pokazal nove uspehe svoje umetnosti! Ko je pojmoval svoj poklic s skoraj sakralno resnostjo in je izoblikoval razstavo s svojimi najboljšimi deli, pričakuje v prvi vrsti moralnega uspeha in potrditve ter šele v drugi — napokov. Verjemi mi, ljubitelj umetnosti, da je danes drugače. Danes je precej umetniških razstav več ali manj prodajnih bazarijev, umetniki čestokrat razstavljajo v zaporednih razstavah ista dela — češ, tudi za to blago se mora najti kupec —, pri nas je močno prišlo v navado, da se elika in kipari »za razstavo« (mesec ali dva poprej), razstavljajo se celo nedovršena dela, razstavni prostori se natrpajo, da obiskovalca duši, — pri vsem tem pa naš umetnik zahteva, da se te nove, pogubne navade — vrednotijo po starih načelih. In kar je najbolj žalostno, ti pojavi oboje zadnja leta vedno bolj pogosti. Ne mislim, da so našteje slabosti vse združene v naši razstavi, vendar je tudi njena podoba taka, da se mi je zdelo potrebno ob tej priliki to napisati

Povrnimo se k razstavi. Menda je umetnostna razstava tudi tieta razstava, kjer umetniki (po svojih najboljših močeh) razstavljajo umetnine. Prezre skozi našo razstavo pa je tak, da so Kraljeva dela najmanj za nekaj stopenj kvalitete nad ostalimi, ki so po večini začetniška, da, celo diletanška. Ali ni za nivo razstave škodljiva in čudna taka diskrepanca? Dobra slika je Kraljev »Raj«. V resnici polna nekega nedoločnega prvinkega občutja, doživlja, dobra v kompoziciji, pa tudi barvno. Lepa je freska Marije z Jezuskom, ko bi se kvaliteta podobe ne morala tako krčevito boriti z grobimi obli-

! **Ravnateljstvo L. moške realne gimnazije** v Ljubljani vabi svoje profesorje, da vpišejo polletne ocene v kataloge, ki bodo na razpolago v nedeljo 22. t. m. od 9 dalje v zborovalnici uršulinske gimnazije. Istega dne popoldne ob 15 bo sklepna seja za L. polletje.

! **Jutri, v nedeljo popoldne ob 3 vsi** v frančiškansko dvorano na mladinsko predstavo pravljene igre »Pogumni krojaček«. Za igro vlada veliko zanimanje, zato si preskrbite vstopnice v predprodaji v trgovini A. Sfiligoi in na dan predstave od 9 dopodne dalje pri blagajni frančiškanske dvorane.

! **Pavel Golia, »Jurček«.** V nedeljo, 22. t. m. bo v Drami premiera mladinske igre »Jurček«, ki jo je napisal Pavel Golia. Igra elika čudežne dogodivščine dečka Jurčka, ki jih doživlja v družbi treh popotnih godcev. Mnogo zabave bo pripravil mladini cirkus »Cudež« s kamelo in opico, prav tako ji bodo ugažale posebej nabrane naravne sile Veter, Nevihita, Snežak, gozdni možički in drugo. Scensko glasbo je komponiral Bojan Adamič.

Gledališče

Drama. V soboto, 21. marca, ob 17.30: Lepa pustolovščina. Red B. — V nedeljo, 22. marca, ob 14: Jurček. Mladinska predstava. Premiera. Izven. Ob 17.30: Človek, ki je videl smrt. Izven. Znižane cene.

Opera. V soboto, 21. marca, ob 17: Sv. Anton, vseh zaljubljenih patron. Red Cetrtelc. — V nedeljo, 22. marca, ob 14: Ples v Operi. Izven. Znižane cene. Ob 17.30: Don Pasquale. Izven. Znižane cene.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marijin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska cesta 10, in mr. Bohinc, ded., Cesta 29. oktobra 31.

Radio Ljubljana

Sobota, 21. marca. 7.30 Poročila v slovenščini. — 7.45 Popevke in melodije. V odmoru ob 3 napoved časa. — 8.15 Poročila v italijanskem. — 12.15 Trio Emona. — 12.40 Koncert violinista Taborja Bistrizija. — 13 Napoved časa in poročila v italijanskem. — 13.15 Uradno vojno poročilo. — 13.20 Orkester pod vodstvom Angelinija. — 14 Poročila v italijanskem. — 14.15 Radijski orkester pod vodstvom dirigenta M. D. Sijanca: Operetna glasba. — 14.45 Poročila v slovenščini. — 17.15 Prenos iz Kraljevega opernega gledališča: Prolog in prvi deli Cassandre, glasba Vittoria Gnechija. — 18 Predavanje v slovenščini. — 19.30 Poročila v slovenščini. — 19.45 Koncert tenorista Andreja Jarca s sodelovanjem harmonikarja Stanka. — 20 Napoved časa in poročila v italijanskem. 20.20 Komentar dnevnih dogodkov. — 20.40 Koncert pianista Bojana Adamiča. — 21.10 Glasba Ruggera Leoncavalla pod vodstvom mojstra Riccardo Santarellija. — V odmoru predavanje v slovenščini. — 22.45 Poročila v italijanskem.

Iz Triesteja

Nadaljevanje dobrotelne akcije. Obe največji podjetji v Triesteju, Riunione Adriatica (Združene ladjedelnice) ter zavarovalna družba Assicurazioni Generali sta sklenili, da bosta tudi še ves mesec april v svojih ljudskih kuhinjah nadaljevali z velikopotezno dobrotelno akcijo ter delili med revne prebivalce mesta brezplačno kosilo. Ta akcija je ogromnega socialnega pomena za Trieste, saj hrani obe podjetji že preko cele zime več tisoč revnih meščanov.

Spominski dan za padle nemške vojaške je proslavila nemška kolonija v Triesteju z veliko proslavo v dvorani gledališča Verdi. Prisostvovali so najvišji predstavniki lokalnih civilnih, vojskih in stranknih oblastev ter celokupna nemška kolonija. Generalni konzul v. Druffel je imel slavnostni nagovor. Med proslavo je zaigral operni orkester pod vodstvom dirigenta državne opere na Dunaju Leopolda Ludwiga dve skladbi. Popoldne pa je položila posebna delegacija pod vodstvom generalnega konzula v. Druffela in voditelja narodnosocialistične sekcije v Triesteju Strasserja venec na vojaškem pokopališču v Fogliano, kjer počiva večje število nemških vojakov — žrtev prve svetovne vojne.

O romanski Dalmaciji je predaval v Triesteju v dvorani Littorio sloviti italijanski učenjak in rimski arheolog Julij Kvirin Giglioli, ki je sam dalmatinski rojak ter prostovoljec v italijanski vojski v času prve svetovne vojne. Predavatelj je v zanimivih izvajanih nalez vse momente, ki govorijo zato, da je Dalmacija ohranila svoj romanski značaj od rimskih časov do današnjih dni. Predavanja so se udeležili predstavniki tukajšnjih oblastev.

Smrt neznanca pod avtomobilom. Na vogalu via Colonna in via Galilei se je zgodila preteklo nedeljo, dne 15. marca, smrtna nesreča. Neki avto je povozil kakih 60 let staro moža, ki je zadobil smrtno poškodbo ter je kmalu po prevozu v bolnišnico izdihnil. Ker pokojnik ni imel pri sebi nobenih listin, njegovega imena zaenkrat še ni bilo mogoče ugotoviti.

Trieste — pozorišče novega pomorskega filma. Te dni so se vršila na glavnem kolodvoru našega mesta zanimiva filmska posnemanja, ki so se nato nadaljevala še v Poli in v Monfalconu. Znani italijanski filmski režiser De Robertis, ki je ustvaril lepe pomorske filme »Ljudje na dnu« (film o podmornicah) ter

»Bela ladja«, izdeluje sedaj nov film iz pomorskega življenja »Alfa Tau«.

Več riža, manj makaronov. S 1. marcem je izpremenjena mesečna količina makaronov in riža na osebo v Julijski Benečiji. Dosedaj je v teh provincinah delilo na mesec in osebo 1200 gramov riža in 800 gramov makaronov, od dne 1. marca dalje pa bo znašala ta količina 1800 gramov riža in 200 gramov makaronov. Ista razdelitev je določena tudi za nekatere sosednje province v Gornji Italiji.

Dve mesariji v Triesteju so oblasti zaprle za dobo enega tedna, ker lastnika nista pravilno postopala z odrezki živilskih nakaznic za meso. Odjemalci, ki so bili pri obeh mesarijah vpisani, so za ta čas dobivali meso pri avtoriziranih mesarijah.

Smrtna posledica padea. V bolnišnici je umrl Trifun Georgi, ki je nedavno padel v svojem stanovanju ter se tako poškodoval, da mu tudi zdravniška umetnost ni mogla rešiti življenja.

Iz Gorizije

Iz slavinskega kota na Pivki. V preteklem letu se je v tukajšnji fari rodilo 38 otrok, mrličev je bilo 18, poročilo se je pa 8 parov. Toda takoj v januarju in v začetku februarja v novem letu je smrt začela bolj živahno vihrti svojo koso. Imeli smo v kratkem kar štiri mrličje. Najbolj škoda je bilo 20 letnega po domače Tičevega Jožeta, delavnega fanta, ki je bil zaradi svoje pridnosti močna opora očetu pri vseh gospodarskih delih. Zavrtna bolezen mu je presegala izpodjedla življenjske moči. Tovarši in prijatelji so mu v slovo zapeli ganljive žalostinke. Pogreba se je udeležilo obilo ljudstva. Svetila mu večna luč, preostalim naše sožalje.

Iz Ronzina di Isonzo. (Dva groba.) Pred dnevi je umrla okrog 72 let stara Alojzija Ipavec, dobra, verna mati in skrbna žena. Kmalu za njo je odšel v večnost Ivan Srenšek, tenorist nekdanj slovelega ročinskega zbora. Dočakal je častljivo starost 90 let. Vse življenje je bil vnet pevec, pel je že od 14. leta dalje. V počastitev njegovega spomina in iz hvalečnosti so mu cerkveni pevci zapeli na domu in v cerkvi par toplih žalostink. Tudi prijatelji in znanci so ga v velikem številu spremlili na zadnji poti in je imel prav slovesen pogreb. Naj počiva v miru!

8

detektiv

II.

Zločinci na delu.

Oprema novega urada je bila zelo draga in ubogi Mišek je mislil na to bolj in bolj in zmeraj huje ga je grizla ta zadeva.

»Kuzek, ti si bil velik bedak, ko si dal na moj račun kupiti to pohištvo,« je ugovarjal. »Saj si ne moreva privoščiti takega razkošnega pohištva. Misli na to, kako bi se ga iznebila!«

Kuzek ga je pogledal ves prepaden in do smrti žalosten, in ni črnil nobene.

»Kaj nama je ta poizvedovalni zavod doslej hasnil?« je nadaljeval Mišek. »Kup računov, ki jih je treba poravnati! Če na to pomislim, sem kar nor!«

In da se še povrnem h katalogu! Naj mi razloži pisec umetniških oznak, kaj hoče doseči z nesmiselnimi, ponekod prav groteskno in neresno hvala mladim umetnostnim učencem, pred katerimi leži še vse življenje; polno trudopolnega dela? Kot pobuda za nadaljnje delo tako hvalisanje gotovo ni primerno.

Dr. S. Mikuž.

Ljubljanska drama

Orfej in Evridika

Gluck, reformator v razkroju se nahajajoče, dotedanje operne smeri in početnik ter izoblikovalec novodobne glasbene drame, je pri nas znan bolj po imenu kot po svojih delih. Ljubljanska opera je storila dobro delo, da je postavila na oder eno njegovih najpomembnejših in verjetno tudi najboljših del; mislim, da se ne bi motili, če rečemo, da je s tem predstavila občinstvu tudi po nastanku najstarejše delo, ki je bilo kdaj na našem oderu uprizorjeno. O zgodovinskem pomenu Gluckove opere »Orfej in Evridika« in o preobratu, ki ga je na polju opernega ustvarjanja Gluck s tem svojim delom povzročil, ne bom tukaj razpravljati. Naj zdostuje nekaj kratkih potez o tem. Takrat prevladujoča operna smer, ki so jo kultivirali predvsem neapolitanski mojstri, je zašla v slepo ulico. Izraščali in razvade, ki so se po krivdi skladateljev in še bolj po krivdi pevcev in pevke razbohotile po odrh, so bile samo še karikatura plemenitih prizadevanj prvih opernih ustvarjalcev. Povprečno občinstvo se je v tem ozračju še dosti dobro počutilo, ali resno misleči duhovi so se pričeli ozirati po močni roki, ki bi očistila nezdravo ozračje. Med temi možmi je bil tudi dramatično nadahnjeni skladatelj Gluck, ki se je v svojih dotedanjih delih še sam gibal po izvoženih kolesekih. Vendar je bil že v teh delih nakazan njegov poznejši razvoj. Odločilno kretanje je pa napravil l. 1762 z opero »Orfej in Evridika«, za

KULTURNI OBZORNIK

X. razstava »Slovenskega lika« v galeriji Obersnel

Pred menoj leži »izročilo« skupine Franceta Kralja, »Generacije najmlajših«. Vsebuje program in oznake umetniških posameznih članov, »še deloma ali pa komaj opijenih mladih mojstrov« (Izročilo). S programi je res težava, posebno kakor imajo z njimi opraviti naše umetniki. Nikdar nimam namreč vtisa, da jim služi za temelje, na katerih bodo šele nekaj zgradili, marveč skoraj vedno za opravilo; zakaj eo to in ono reč že tako napravili. Skoraj dosledno pa tavajo v zmotah. Eni proglasijo za edino pravilno tuj »gledanje«, drugi »samoslovensko«, za vsem tem pa se skriva pomanjkanje široke razgledanosti, pravega pojmovanja umetnostnega poklica, individualnosti in kar je najvažnejše — kvalitete. Resnično poznavanje tuje umetnosti, predpostavljam domače, pa tudi tuje šolanje, recimo za časa študija, njeno individualno prevzemanje in kasneje ustvarjanje v domačem pristnem okolju, mora voditi — če je oblikovalec umetnik — do dobrega uspeha. Počitniško srečanje s tujo umetnostjo, morda celo njeno poznavanje po naravnih predlogah, ter tako spoznanje uvozeno kot »xyz gledanje« v naš umetnostni svet — mora roditi negativen uspeh. Nujno slab uspeh pa mora doseči umetnostna skupina, ki brez prave razgledanosti, da celo brez orodja, t. j. umetnostnega znanja, skuša »dočrpati« le največji genijem dosegljivo, okno mistično »slovensko noto«. Posebno še, ko v nekem primeru ne gre za slovensko šolo, ki črpa iz »slovenske tradicije«, marveč v glavnem le za nazore šole Fr. Kralja. — Taki so naši programi, skoraj vsako leto dobimo novega, medtem pa naša mlada umetnost nevzdržno propada.

Vrnimo se k zemlji!

Nekaj misli o športu z motiko in lopato

Vnaprej povem, da ne bom modroval z Rousseaujem, ki je vabil nazaj k naravi in naravnosti. Tudi povem, da se misli, ki jih hočem podati v tem sestavku niso porodile za uredniško mizo ali pri čitanju knjig, temveč lepega popoldneva, ko sem z lopato v roki sodeloval pri otvoritvi domače pomladanske sezone na vrtu. V mišicah čutim prijetno utrujenost, podobno tisti, ki spominja človeka na treninge na črnem tekašcu. Utrujenost v mišicah je menda zadostna legitimacija za to, da smem podati nekaj misli o »športu« z lopato in motiko, sekuro in žago.

Zakaj so se sodobniki oprijeli športa? Na to vprašanje navadno ne vedo točno odgovoriti. Ljudje imajo veselje s športom, ker ga gojijo v naravi, ker krepi mišice in oživlja dobro voljo. Posebno radi gojijo šport tisti, ki čutijo odvisno energijo, katera sili k udejstvovanju, katero je treba sprostiti. Če bi ostali ljudje pri plugu in lopati, če bi toliko delali kakor v starih časih, ko je bila ogromna večina ljudstva tesno povezana z obdelovanjem zemlje, bi bilo najbrže veliko manj športa.

Športno gibanje se je razmahnilo prav za prav šele takrat, ko so se ljudje poslovili od zemlje in se naselili v mesta. V pisarnah in tovarnah so zahrepeneli po naravi, ljudje s sedečimi poklici pa so kaj kmalu občutili, da bodo fizično opešali, če se ne bodo telesno udeleževali. V času, ko radi čitamo o raznih nadomestkih, bi lahko tudi ugotovili, da je šport dejansko nadomestilo za pristno telesno udejstvovanje. V bistvu je šport nadomestilo za delo. Potreben je zlasti duševnim delavcem in vsem tistim, ki delajo le enostransko. Potreben pa je tudi tistim, katerim manjka svežega zraka.

Po daljšem zimskem počitku čutijo ljudje spet potrebo po telesnem udejstvovanju. Nekateri komaj čakajo, da bodo igrišča spet suha in uporabna, mnogi pa se veselijo na oprave na vrtu in polju. Udejstvovanje obeh vrst pomeni sprostitve energije in krepitev mišic. V telesnovzgojnem oziru je dejansko le mala razlika med učinkom pri športu in učinkom pri delu. V bistvu gre za delo, ki krepi mišice. In če imaš do dela veselje, tedaj lahko govorimo o športu, neglede na to, če imamo v rokah lopato ali sekuro, kopje ali teniški raket.

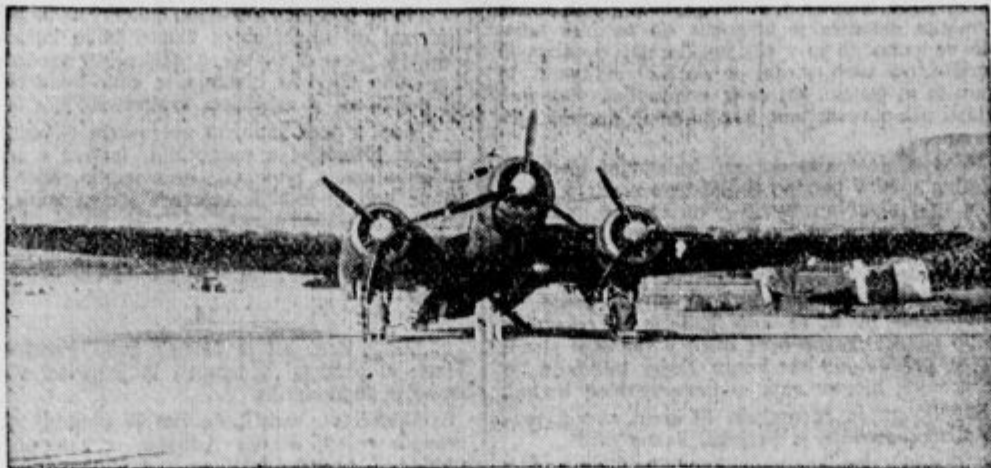
Delo pomeni za vsakega športnika zelo koristno kondicijsko pripravo in dopolnilo. Tekmovalec, ki hoče že pred sezono okrepiti svoje mišice in jih pravočasno pripraviti na napore tekovanja, bo ravnal modro, če bo začel z vrtnimi deli. Pri obilici pisanih opravkov si bo lahko izbral prav tiste, ki so za njegovo panogo posebno koristni. Kolesar bo krepil noge s potiskanjem lopate v zemljo, metalec diska bo razbijal grče in premetaval zemljo, tekač pa se bo lotil lažjih opravkov. Vsa težja dela so posebno koristna za orodne telovadce, ravnanje s težkim orodjem, ki ga stikamo v rokah, pa je priporočljivo metalcem kroglice, zakaj dolgotrajno stiskanje lopate ali sekire krepi prav tiste drobne mišice na dlaneh, ki smo jih s suvanjem kroglice preveč pretegnili. V telesnovzgojnem oziru igra tudi izdatno znojenje, ki je v zvezi s poljskim delom, važno vlogo. Presnavljanje in izločanje v telesu postane živahnije, organizem se osveži in atlet bo imel pri svojih športnih treningih hitrejši in večji uspeh.

Kakšna razlika je dejansko med športom in delom? Navidežno ta, da se bavijo s športom meščani, z delom pa kmetje. Davno pa so že zastareli nazori, da je delo le za tako imenovane nižje sloje. To nam potrjujejo neredki intelektualci, ki imajo veliko veselje z opravi na svojih posevkih. Podobnost med športom in delom bomo lažje razumeli, če si priključimo v spomin definicijo športa. Dr. Hans Sippel, profesor du-

šeslovja na bivši visoki šoli za telesno vzgojo v Berlinu, je razložil bistvo športa takole: »Šport je udejstvovanje človeka kot celote, ki ga gojimo iz notranje potrebe in ki pomeni istočasno stopnjevanje telesnih in duševnih moči.« Šport je igra ali borba, pri kateri sodelujemo z dušo in telesom, ki jo gojimo z veseljem, ki krepi mišice in razvedri duha. Tek po stadionski progi še ni šport, če tečemo zaradi tega, da bi se znojili in shujšali. Prav tako tudi ne moremo govoriti o športu, če vidimo dijača, ki je prepozno vstal in

teče v šolo, da ne bi bil prepozen. Veliko bližje pa je športu delo na vrtu, ki ga opravljamo z veseljem. Ne gre za obliko dela, pač pa za notranji odnos človeka do telesnega udejstvovanja. Če sekas drva ali premetavas zemljo zaradi zabave, krepitve in razvedrila, si lahko prepričan, da gojiš šport. Prvi, ki so sprejeli takšna načela telesne vzgoje, so bili skavti, ki so dali delu važno mesto v svojem programu. Posebno vabljivi za športno obliko dela so prvi pomladanski dnevi, ko se istočasno z naravo budijo tudi telesne moči. Opravki na vrtu pomenijo za duševne delavce prijeten oddih, istočasno pa so kakor zdravilo za dihala in mišice. Kdor dela z veseljem, ga bo narava obdarila s prijetnim razpoloženjem, pa tudi s telesno utrujenostjo, ki ni nič drugega kakor proces okrepitve.

D. U.

Italijansko vojno letalo, pripravljeno za odlet

Angleški bombnik »Wellington«, ki so ga zbili italijanski lovci.

Anekdota

Napoleonovo pismo

Pred eno svojih najslavnejših bitk je Napoleon Bonaparte pisal svoji ženi Jožefi naslednje vrstice: »Jožeta, daleč sem sedaj od Tebe. Ko sem se od Tebe poslavil in Te zapuščal, si jokala. Tega trenutka se ne smem spominjati. Prosim Te, pomiri se. Solze, ki si jih zame prelila, bo Wurmser drago plačal.«

Naslednjega dne je Napoleon res potolkel avstrijskega generala Wurmserja in uničil njegovo vojsko.

Z ruske fronte: Italijanski protiletalski top v akciji.

katero mu je napisal po daljšem skupnem sodelovanju tekst italijanski pesnik Raniero di Calabigi. Opera je bila sprejeta z velikim odobravanjem; napravila je zmagovalno pot po vseh evropskih odrih, kjer se je obdržala do današnjih dni. Čeprav se v njej v posameznostih še vedno močno čuti vpliv neapolitanske opere, vendar pomeni v celotni zasnovi odlično reformno dejanje. Napredek se kaže posebno v spremljanem recitativu, v dramatično razgibanih zborih, ki so pisani vseskozi homofono, in v značilni instrumentaciji; orkester smiselno spremlja dejanje; igra in glasba sta prosta vse dojedanje odseke navlake. Gluck ekuša dosežati za najenostavnejši sredstvi največje učinke.

Vloga Orfeja je Gluck prvotno napisal za kastrata Guadagnija; za izvedbo v Parizu jo je pozneje predelal v tenorsko vlogo. Kasnejše izvedbe so vedno bolj dajale prednost prvotni zasnovi, le da je vloga Orfeja prevzela altistinja; danes se izvajajo izključno v tej obliki. V ljubljanski izvedbi jo je pela ga. Golobova, ki je po daljšem času stopila z večjo vlogo pred občinstvo. Golobova ima vse vrline, ki jih od dobre altistije pričakujemo: njen glas je mehak, zametno barvan in v vseh legah izenačen; ima zavirljiv glasovni obseg; gre v nižine, kjer dobi glas še skoraj moško barvo; v višinah, ki ji ne delajo težav, je pa njen glas svetlo sopransko barvan. Tudi igrala je dobro. Verjetno je vloga Orfeja v operi, ki je na nekaterih mestih bolj etaičnega, oratorijskega značaja kot pa dramatično razgibana, še prav posebno odgovarja. Evridiki je pela Vidaličeva. Če je v glasu Golobove prišel od izraza bolj moški moment, je bila Vidaličeva temu pravo nasprotje. Za vlogo Evridike bi bilo težko izbrati pripravnejšo moč. Njen svetlo barvani glas, ki ga je znala varovati premočnih subjektivnih primesi, se je kaj dobro podal v kraljestvo blaženih, kjer je bilo njeno posmrtno bivaliče. Tudi igra je bila okolju primerno prikrojena.

Erosa je pela Kušejeva. Svojo vlogo je v petju in v igri dobro rešila, le v višinah smo pogrešali sproščenosti glasu. Verjetno je bila temu kriva trenutna indispozicija. Veliko vlogo je imel zbor, ki ga vodi Simoniti; bil je dobro pripravljen. Ponekod pa ni bil ritmično točen, tako posebno kot zbor duhov v znameniti sceni v II. dejanju, kjer z večkratnim odločnim »Ne« brani Orfeju vstop v podzemlje. Od točnih vstopov posebej na tem mestu je odvisna učinkovitost scene. Sploh je opaziti tudi v drugih operah, da prihaja zbor, kakor hitro je razpostavljen na večji ploskvi, večkrat v navskrižje z dirigentom. Ta nedostatek se neprijetno občuti posebno na mestih, kjer je petje združeno s plesom. Tudi baletu je posvetil Gluck v svojih operah veliko pozornost. Balet mu ni samo zunanji dekorativni element, ki bi to dejanja od časa do časa prekinil gledalcem za oddih in v zabavo, ampak je drugim sestavnim elementom opere enakovreden činitelj in je kot tak vključen v celoten organizem. To nalogo je tudi koreograf Golovin dobro rešil. Posrečeno je bil zamisljen ples turij v II. dejanju, le nekateri gibi so delali vtis telovadne šablone in so kot taki nekoliko izstopali iz celotne zamisli. Dirigiral je Zebre, ki je to stran opere dobro izdelal; znal je dati celotnemu delu pečat plemenite preprostosti in arhaične nadahnutosti. Režiral je Debevec, ki je moral rešiti dosti težko nalogo, Gibalo celotne opere je bolj notranja kot zunanja dramatična napetost; zanemarjanje in zapostavljanje enega samega sestavnega dela bi posebno v tej operi občutno motilo celoto. Debevec je znal kljub skopemu dejanju vzdržati napetost do konca. Sceno je napravil inž. Franz, ki je zlasti v II. dejanju izrazilo podčrt kontrastnost: podzemlje — kraj blaženih. Omenim še spretni Stritofov prevod. Sodeč po zanimanju, s katerim je občinstvo sprejelo to opero pri premieri, je tej uprizoritvi zagotovljen uspeh tudi pri naslednjih predstavah.

A. T.

Nemška mladinska organizacija na Madžarskem

Madžarsko časopisje poroča, da je prosvetno ministrstvo odobrilo pravila nemške mladinske organizacije. S tem je nemška mladinska organizacija na Madžarskem tudi zakonito priznana.

Preosnova skavtske organizacije na Madžarskem

Madžarska vlada je docela preosnovala ustroj dosežanih ekavtskih organizacij na Madžarskem. Spremenilo se je tudi vodstvo teh organizacij ter je namesto dosežanih voditelja madžarskega ekavtizma grofa Khuena Hedervarya prevzel vodstvo major Farkaš, ki je v vseh vprašanih skavtskih organizacij podrejen samo prosvetnemu ministru. Novi voditelj madžarskih ekavtskih organizacij ima predvsem nalogo spraviti v to organizacijo na Madžarskem čimveč madžarskega duha.

Poplave tudi v Turčiji

Zaradi nastopa toplejših dni so tudi nekateri turške reke močno narasle. Tako predvsem reka Dzeihan, ki se je razlila in poplavlila dvanajst vasi. Okrajne civilne in vojaške oblasti so poslale v poplavljeni področja reševalne ekspedicije.

Zvišanje invalidske rente v Bolgariji

Bolgarski finančni minister je predložil sobranju v odobritev zakonski osnutek o zvišanju invalidske rente. V pojasnilu predloženega zakonskega osnutka je finančni minister Božilov poudarjal, da je za združitev vseh bolgarskih pokrajin v ekupno državo padlo odnošenje bilo ranjenih okoli dve sto tisoč bolgarskih vojakov. Zvišanje invalidske rente tem bojevnikom-invalidom narekuje že čut hvaležnosti.

Sveta gora Athos ostane še nadalje avtonomna

Predsedništvo grške vlade je te dni odločno zanikalo razne novice, ki so bile razširjene v inozemstvu, da je grška vlada ukinila doedanje avtonomne pravice samostanskih naselij na sveti gori Athos. Po izjavi grške vlade so ostale vse te avtonomne pravice gore Athos nedotaknjene. Ker je pa bila gora Athos v svojih zadevah svojačasno podrejena zunanjemu ministertvu, ki ga danes v Grčiji ni, vsa vprašanja, ki se tičejo gore Athos, rešuje sedaj predsedništvo grške vlade.

V šoli.

Učitelj: »Janezek! Če imaš v žepu dvajset lir in jih izgubiš, kaj ti ostane v žepu?«
Janezek: »Luknja.«

Sport

V evropskem nogometu postaja živahnije

V evropskem nogometu postaja živahnije. Najzanimivejši doslej so bili Švicari, ki so odigrali letos že tri meddržavne tekme. Na novem letu dan so izgubili proti Portugalski z 0:3, mesec pozneje so premagali Nemce z 2:1, nedavno pa Francoze z 2:0. V mednarodni areni so nastopili letos tudi Hrvati, ki so na domačih tleh izgubili proti Nemcem, pa Španci, ki so preteklo nedeljo odpravili Francoze s 4:0.

Največ zanimanja je zdaj za nastop Špancev, ki bodo gostovali 12. aprila t. l. v Berlinu, 19. aprila pa v Milanu. To bodo velike tekme, na katerih se bodo merile moči najboljših evropskih moštev. O Špancih pričajo, da so spet vračajo časi njihove nogometne slave. Azuri pa se že dalje časa pripravljajo v Firence, da bodo nastopili tako, kot se za svetovnega prvaka spodobi. Brez dvoma bo italijanska enajstorka v odlični formi, zakaj vsi igralci, ki pridejo vpoštev, so igrali vso zimo v državnem prvenstvu, izbiru pa imajo velikansko.

Vrsto velikih mednarodnih tekem bodo začeli Hrvati, ki bodo gostovali za veliko noč v Mussolinijevem stadionu v Turinu. Sedaj vemo tudi že za termin srečanja med državama reprezentancama Nemčije in Madžarske. Tekmo, ki bi se morala igrati 15. t. m. v Budimpešti so odložili na poznejši čas. Sedaj pa čitamo, da so se sporazumeli za 3. maj. O nemški enajstorki je znano, da so zanj budimpeštanska tla posebno vroča, saj jim še ni bilo dano, da bi se iz madžarske prestolnice vračali z zmago. Prav zaradi tega so izbrali termin, ko bo mogoče, da bo poslal državni trener Herberger v Budimpešto res najboljšo enajstorko. Prvovrstni spored bodo imeli v berlinskem olimpijskem stadionu tudi 24. maja, ko bosta nastopili predstavniki italijanskega in nemškega nogometa.

Doslej so znani naslednji termini letošnjih mednarodnih nogometnih tekem:

- 5. aprila: Italija : Hrvatska v Turinu.
- 6. aprila: Mladinski moštvi Madžarske in Italije (pozorišče tekme še niso odredili).
- 12. aprila: Nemčija : Španija v Berlinu.
- 19. aprila: Italija : Španija v Milanu.
- 3. maja: Madžarska : Nemčija v Budimpešti.
- 24. maja: Nemčija : Italija v Berlinu.

Kako igrajo golf?

Golf je stara škotska igra, katero je možno gojiti povsod v naravi. Na velikem prostoru, ki je lahko hribovit ali raven, tudi delno pogozden ali močvirnat, izdelamo 18 luknjic, ki morajo biti oddaljene druga od druge 100 do 400 m. Luknjice se imenujejo »holes«. V vsaki je 10 cm široka in 15 cm globoka cevka, v katero vlatkemo zastavico. Okrog luknjice je očičen prostor, katerega polmer znaša približno 18 cm. Ta prostor služi za začetne udarce in tudi za to, da spravi igralce žogo lažje v odprtino.

Golf igra dva osebi ali dvojce moštev. Naloga igralca je, da spravi kroglico s čim manj udarci v luknjo, oziroma zaporedoma v vse luknje. Kroglica je izdelana iz gutaperče, po velikosti je podobna drobnemu orehu, tehta pa 120 gramov. Udarjamo jo s palicami, ki imajo na spodnjem delu lesene ali kovinske glavice raznih oblik. Palice je več vrst, preračunane so za kratke in dolge udarce, močne in šibke, visoke (n. pr. preko drevca) in nizke. Zaradi tega imajo palice različne glavice, različno težo, različne ročaje.

Igra se prične takole: Kroglico postavimo na majhno podlago in jo udarimo, da živigne po zraku proti prvi jamici. Z drugim udarcem jo še bolj približamo in jo v srečnem slučaju spravimo že na

očičen prostor okrog jamice. Tu vzamemo drugo palico in udarimo rahlo, da se zakotali kroglica v odprtino. Po prvem uspehu ali zadetku jo postavimo spet na podlago (teemould) in nadaljujemo igro, dokler ne pade kroglica v zadnjo, to je v osemnajsto luknjo. Partner, ali moštvo, ki beleži manj udarcev, je zmagovalec.

Šport v kratkem

Generalno preizkušnjo so nazvali Španci nedeljsko nogometno tekmo proti Francozom, ki so podlegli z 0:4 (2:0). Preizkušnjo za srečanje z Nemčijo, ki bo 12. aprila v Berlinu. O igri španske enajstorkice smo zvedeli še sledeče podrobnosti: Premoči Špancev je bila v bliskovito hitrem napadu, pa tudi v boljši povezanosti moštva. Enajstorka je igrala smiselno, kakor da vodi vsakega igralca posebej in vse skupaj ista misel. Le v drugem polčasu je prišel tudi francoski napad do beede. Njegove poteze pa so naleteli na prisotno obrambo, ki je preprečila vsak uspeh. Že v drugi minuti je navdušil Campos gledalce s sijajno igro in prvim golom. Pol ure pozneje je zvišal Alonso na 2:0. Tretji gol je zabil v drugem polčasu spet Campos, četrtega pa je dodal Epi. Tekmo, ki je bila ves čas živahna, je gledalo 25.000 oseb.

Ženske ne bodo smele gledati boksarskih tekem. Dunajski okrajni športni voditelj je izdal odlok, ki prepoveduje ženskam dostop do boksarskih prireditvev.

Zagrebska Concordia je doživela na nogometni turneji po Slovaški dva neuspeha. Najprej je izgubila tekmo s SK Bratislava, zatem pa jo je odpravila tudi slovaška vojaška enajstorka s 4:3.

Rezultat 26:0 je v nogometu nekaj zelo redkega. Postavil pa ga je v nedeljo v nemškem prvenstvu SK Kaiserslautern v tekmi proti SK Pirmansens. V prvem moštvo je igral tudi državni reprezentativec Walter, ki je sam zabil 13 golov.

V italijanskem državnem nogometnem prvenstvu bodo imeli v nedeljo 22. t. m. tale spored: Firenze: Fiorentina - Ambrosiana; Rim: Lazio - Livorno; Genova: Liguria - Modena; Torino: Torino - Napoli; Trieste: Triestina - Bologna; Bergamo: Atalanta - Genova; Venezia: Venezia - Juventus; Milano: Milano - Roma.

V cvetličarni

»Draga gospa, šopek cvetlic Vam lahko plačam šele jutri.«
»Tako? Potem pa vzemite s seboj še te spominčice.«

Francesco Perri

90

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Joža Lovrenčič

Nekaj farizejev se mu je torej približalo in so ga hinaveco sladko vprašali: »Ali moramo plačevati Cezarju davek ali ne?« Jezus je takoj spoznal njihov zahrbtni namen. »Dajte mi novce,« je rekel. In so mu dali enega tistih rimskih denarjev, ki so bili kovani prav za Palestino in so imeli na eni strani Tiberijevo podobo.

»Čigava je ta podoba in ta napise?« je vprašal Jezus.

»Cezarjeva,« so odgovorili farizeji.

»Torej dajte,« je odgovoril Jezus. »Cezarju, kar je Cezarjeva, in Bogu, kar je božjeva.«

Farizeji so takoj razumeli globoki pomen odgovora in so bili ko uničeni. Pozabili so, da Jezus ni dal na zunanost, temveč na človekovo notranjost in da posameznika v njegovi duši ne more nihče zaslužiti. Zavladati se more samo rad telesi in jih mučiti ter nad posvetnimi dobrinami, a kar nosi v človeku božji odtis, je nedotakljivo in nihče ga ne more odtrgati, da se ne bi darovalo Bogu.

13.

S tem porazom farizejev se je razpravljanje v templju končalo.

Jezus je vedel, da se je prejšnji dan v pozni noči zbral v veži Kairove palače sinedrij na izredno sejo in da je večina judovske duhovščine sklenila njegovo smrt.

Vedel je, da se je Juda udeležil tega zborovanja in da sta ga Fanel in Glafira predstavila kot

dobrega mladeniča, ki je zabredel, in da se je ponudil, pokazati skupini tempeljskih stražnikov kraj, kjer prenočuje Jezus, tem pomagati, da ga spoznajo in ne bi namesto njega zgrabili katerega izmed njegovih učencev.

V sinedriju so sklenili, da ga zgrabijo ponoči in se tako izognejo nemir, ki bi bil povzročil zanj navdušeni Galilejci, in da bi bilo treba postaviti Jezusove učence in priistaše pred dovršeno dejanje, a njegovo ugrabitev pod zaščito rimske vojske, določene za vzdrževanje javnega reda.

Tisti večer se je Jezus žalosten in polt vračal v Betanijo in ko je prišel na Oljsko goro, se je obrnil in gledal na Jeruzalem. Iznenada je bridko zajokal in solze so zalile njegov obraz.

Sonce je bilo že zašlo z zlato zarjo nad daljnim Sredozemskim morjem in v ozračje, ki ga je opral običajni večerni dež, so se črtali obzidje, stolpi in bela zgradba templja s streho, eršeco zlatih konic. Neizmerna množica je mrgolela ob zasilnih taboriščih na pobočjih in v okolici Bezete; ljudstvo, ki je prišlo od vseh strani s svojimi težavami in skrbmi in ni vedelo, kaj se je pripravljalo tiste dni, in zlasti nič o vsem tem, kar bi se še moralo zgoditi.

Pred užaločenim duhom Jezusovim pa se je odprl pogled v grozno usodo tega mesta in ljudstva v vsej njeni strahoviti pomembnosti. Videl je pod getsemanskimi oljkami tabore rimske Titove legije, z napadalnimi stroji porušeno obzidje, tempelj v plamenih, ulice polne mrtvih, polne krika in groze, polne žensk in pohojenih otrok, mesto do tal porušeno in le še kup kadečih se razvalin, ljudstvo pa raztreseno brez miru in vse štiri strani sveta in preganjano do konca časov od tistih, ki bodo sprejeli njegov nauk o bratstvu med ljudmi.

Sočutje ga je premagalo in eredi svojih prestrašenih učencev se je razjokal kakor otrok.

»O Jeruzalem, Jeruzalem, kolikokrat sem hotel zbrati tvoje otroke, kakor zbira koklja svoja piščeta pod peroti, pa me nisi poslušal. Zdaj visi nad teboj božja kazen in izpolnilo se bo, kar je videl Jeremija v dnevu svoje stiske. Tvoji sinovi bodo razprseni kakor prah in bodo povsod tuji in večen nemir jih bo preganjal in ne bodo poznali pokoja in miru in ga ne bodo dali svetu.«

Dolgo in bridko je Jezus jokal nad mestom, ki mu je grozil pogin, in tisti večer ni hotel oditi v Betanijo. Sedel je vrh gore na kamen in v blede mesečini govoril učencem o svoji bližnji smrti in o svojem zgodnjem prihodu na oblačih neba. Da bi bil umljuden njihovim preprostim deželanem dušam, se je primerjal pastirju, ki loči v svoji čredi ovce od ovnov. Tako bo Sin človekov pri poslednji sodbi ločil dobre od hudobnih in jih bo sodil po njihovih delih.

In je še govoril o duhu milosrčnosti, o bratski ljubezni do bližnjega, s katero bodo lajšali gorje sveta in poudarjali njeno očistujočo vrednost, zakaj samo obup ne očisti, in kako bodo poklicani in poplačani v nebeškem kraljestvu.

Tudi v tem zadnjem preroškem govoru se Jezus ni primerjal z močniki, temveč s trpečimi, zapuščenimi, s popotniki in z jetniki. Kjer koli in kakor koli bi tolažili katerega izmed takih, bi tolažili Sina človekovega.

Apostoli niso nikdar dotlej videli Učeničkovega obraza tako ožarjenega in polnega dobrote kakor to noč.

14.

Drugi dan, bil je četrtek pred parascevo, se Jezus ni prikazal v tempelj in je prišel v mesto, ko se je že zvečerilo.

Učenci so vedeli, da jim je obljubil obhajati praznik v hiši Marka Adonija, in zato sta Peter

in Janez šla pred njim, da bi pripravila jedilnico. Ko sta prišla pred hišo Asemonejev, sta zagledala nekega moža, ki je črpal pri javnem vodnjaku vodo v veliko bakreno amforo.

Bil je Simon, judovski služabnik Marka Adonija. Šla sta za njim in na pragu hiše, v katero je stopil, prav tedaj ugledala mladega Rimljana, ki je hrepeneč čakal.

»Mir s teboj, Marko Adonij Učenik prihaja.«

»Vse je pripravljeno,« je odgovoril Marko, pojdemo mu naproti.«

Velika dvorana v hiši, ki je bila Mikolina, je bila izpraznjena. Po Jezusovem naročilu so postavili okoli dolge mize v obliki podkve namesto lesenih stoli in nanje blazine. Mizo so pregrnili z belim prtom iz galilejskega platna, na njej pa so bili opretniki, grenka zelišča in posode s harozetom, neko rjavo omako.

Na sredi je bila velika amfora judskega vina in pred častnim mestom, določenim za Učenika, se je bleščala — edini dragoceni predmet na mizi — zlata čaša, ki jo je dala Varilija Marku od slovesu v grobnici na Apijski cesti. Marko se ni mogel ločiti od nje in jo je ohranil kot najljubši epomin.

Stari Megakles, ki je veak dan zažigal svoje zrno kadila božanski blaznosti, se je hotel po grško pokloniti judovskemu rabiju, ki ga je imenoval Modri, a se je potem umaknil v svojo kot in premišljeval. Stari duši razočaranega pironianca so se zdele vse človeške težnje po zvezi z Bogom marnje preprostega in omejenega ljudstva in ko se je Marko odločil, da se znebi vsega imetja in postane gost svojih služabnikov, hoteč hoditi za Jezusom, je mislil: »Ko že mora božanska blaznost zmagati, je boljše, da zmaga v dobrem ko v slabem.«

Zanimivosti

iz stare Ljubljane

(Konec.)

Protestanti so bili sicer veliki nasprotniki katoliških navad in obredov, vendar so kljub temu radi pokopavali svoje mrtve v cerkvah, in to zelo sijajno. Še leta 1599, ko se je protestantizem v slovenskih deželah nagibal svojemu koncu, je bil premožen ljubljanski protestant Tomaž Stettner pokopan zelo slovesno. Ko je o tej nameri zvedel vicedom, cesarjev namestnik v Ljubljani, je sicer ugovarjal in ukazal, da naj pokopljejo Stettnerja brez petja in godbe, brez slovesnega sprejema in spremstva šolarjev. Toda protestanti se niso brigali za to prepoved in pogreb se je izvršil na najslavesnejši način. Na tak način so nastopali protestanti še v zadnji dobi protestantskega gibanja v Ljubljani. Takrat pa, ko so bili tukaj v večini, so bili še vse bolj neustrašni in brezobzirni. Vsekakor so jim katoličani marsikje, v vaseh lažje kakor v mestih, pogosto zabranili pokopavanje v katoliških cerkvah, toda v Ljubljani sami stvar ni bila tako enostavna, kajti tukaj je bilo število protestantov precej veliko. Saj je celo škof Hren pisal papežu, da v tisti dobi, ko se je protestantizem najbolj razširil, ni bilo med 100 ljubljanskimi prebivalci niti 20 katolikov. V kakšni stiski so bili katoliki, priča najbolj to, da protestantom celo škof v svoji stolnici ni bil kos. Tako so prepeljali leta 1580, iz Gorice truplo neke zelo ugledne gospe, da bi jo pokopali v stolnici. Senkavška duhovščina je to pravočasno zvedela in zaklenila cerkvena vrata. Nato so se protestanti obrnili na mestni magistrat za pomoč. Prišli so župan, mestni sodnik in vsi svetovalci, poslali po ključavničarja, ki je siloma odprl cerkev, in nato so pokopali mrtlico.

Samo pri sv. Petru protestanti niso imeli sreče. Dve dolgo časa so se trudili, da bi dobili to najstarejšo župno cerkev v svojo oblast, kakor se je to zgodilo leta 1583, s cerkvi sv. Elizabete v meščanskem špitalu. Pri šentpeterski cerkvi je nastopila proti taki nameri deloma katoliška duhovščina, deloma pa je bilo vzrok dejstvo, da v šentpeterski župniji ni bilo vplivnega protestantskega plemstva. Prebivalci šentpeterskega predmestja so bili od nekdaj predvsem mesarji in strojarji, na Poljanah in drugod po župniji pa kmetje. Leta 1582, je hotel v šentpeterski cerkvi pri nekem pogrebu pridigati predikant Talščak. Toda kaplan Martin Stittich se je bil postavil na cerkveni prag in ni pustil nikogar noter. Nekaj podobnega je doživel dve leti pozneje Trubarjev sin Felician.

Protestanti pa so se naveličali večnega boja za grobove svojih pokojnih. Kadar jim niso dovolili pokopa kje na kmetih, tedaj so bili prisiljeni pokopavati svoje mrtve na šentpetersko pokopališče, kjer počivajo razni ugledni protestanti, med njimi eden najbolj slovesnih, Jurij Dalmatin, ki je prvi prevedel ev. pismo v slovenski jezik. Zraven njega je bil pokopan Jurij Jurčič, od naroda imenovan Jurij Kobila. Tukaj leži še več protestantskih predikantov, kakor Kristof Fasching, Metličan Gregor Vlahovič, zelo vnet razširjevalec nove vere po Dolenjskem, dalje Marko Sladič, predikant na Gorenjskem, Janez Schweiger, Matej Svetie s Krasa in številni ljubljanski protestantski meščani.

FELIX TIMMERMANNS:

ZALJUBLJENI ZAMOREC

Po sencu na spuščeni zavesi je videl, kako sta se mladenič in dekle objela kot bi se hotela zmečkati:

»Šlišal je kako so pokali zamaški in trkali kozarci. Dekle je pelo, oče je pel in mladenič je pel.

Dve ženski s plašči z oglavnici, ki jih je veter napihoval, eta rekli mimoido: »Mornar se je vrnil. Ko je hotel zapustiti zamorsko deželo, so doživeli brodolom. Davi je dobila veselo vest iz Antwerpna. Njene skrbi so zdaj v kraju in kmalu se bosta vzela.«

Zamorec je bil ves iz sebe. Upal je le, da ni prav šlišal in da je veter prevrgel besede.

Okoli enajstih je zatrobil nočni čuvaj na stolpu v znak, da je treba pogasiti luči.

Tedaj je videl, kako sta stopila fant in dekle iz hiše. Govorila eta potihlo, potem pa je pogledal fant v Zamorca in rekel: »Jožica, na jutro vem so drugačni, večji brdaveji kot tale možič.«

Ali je bil to močnejši veter ali pa Zamorceva razkačenost — njegova pipa je padla na tla in se razbila.

»Oh,« je rekla deklica, »vedno mi je bila ta neumna figura v očeh, ker sem mislila: kdo ve, morda bodo ti strašni ljudje požrli moj zaklad. Kadar sem gledala to stvar, sem vedno mislila na te in potem sem bila zmerom tako žalostna. Toda zdaj ne bo šel moj Ludvik več na morje!«

»V takemle vetru je šla naša barka...« in Zamorec je šlišal še mnogo pripovedovanja o lju-

Končno so protestanti kupili ali pa tudi mo- goče katolikom odvzeli njivo v bližini današnje protestantske cerkve, po starih arhivalnih zapiskih ljubljanskega mesta v neposredni bližini križa po cesti proti Loku. Ta križ je stal že stoletja tam, kjer se je nahajal do nedavna spomenik sv. Trojice na Ajdovščini, sedaj na Kongresnem trgu pred nunsko cerkvijo. Protestantsko pokopališče pa je nastalo šele leta 1596. Sicer segajo vpisi v register, kamor so vpisovali protestantske krste, poroke in pokope, samo do leta 1587, iz česar bi se moglo sklepati, da so imeli protestanti že v tem letu svoje lastno pokopališče. Toda v deželni protokolih leta 1596, stoji, da so se dne 18. junija 1596, zbrali protestantski člani kranjskih deželnih stanov, da bi sklenili nakup Gričarjeve pristave za pokopališče. Kaj so ukrenili, o tem ni poročila, toda tri leta pozneje (1599) so imeli protestanti svoje lastno pokopališče. To ni obstajalo posebno dolgo časa poprej, kar je razumeti iz poročila vicedoma na nadvojvodo Ferdinanda o priliki pogreba že poprej omenjenega protestanta Marka Stettnerja. V tem poročilu stoji, da so njegovi, t. j. Stettnerjevi dediči hoteli pokopati ga na novem pokopališču blizu mesta in so mu tam že vzdali rakev v zemljo. Najbrž pa sploh niso kupili Gričarjeve pristave, temveč so se kar siloma polastili njive, ki je pripadala cerkvi sv. Krištofa, šentpeterski podružnici.

To njivo, oziroma pokopališče, je odvzela protestantom protireformacijska komisija že nastopno leto 1600. Ta dogodek je zapisal škof Tomaž Hren v svoj dnevnik: »Der lutherische Freithof verprennt«. (Luteransko pokopališče požgano.) Protestanti torej niso imeli svojega pokopališča ograjenega z zidom, temveč samo z lesenim plotom, ki ga je dal škof Hren požgati. Odpravljen je protestantsko pokopališče pomeni obenem tudi konec protestantizma v naših krajih. Tri leta pozneje je protireformacijska komisija ukazala magistru, da mora pobirati od hiše do hiše izpovedne listke. Če bi ga kdo ne imel, naj se ga kaznuje z 10 cekini. Nastopno leto 1604 je škof Hren našel v celi Ljubljani samo 6 protestantizma sumljivih ljudi. Deset let potem ni bilo v Ljubljani nobenega protestanta več.

Da se povrnemo nazaj na šentpetersko pokopališče, omenjamo, da je povzročila v poznejših letih kuga pokopališki upravi velike neprilike. Izšla je namreč prepoved, da bi kogarkoli pokopali v mestu samem, in tako so morali pokopavati mrtlice pri sv. Petru. Po vsej priliki so že takrat prekopavali grobove in izkopavali na pol strohnela trupla.

V poznejših časih, zlasti pod Karlom VI. in cesarico Marijo Terezijo, so povečali pažno higienskimi razmeram. Marija Terezija je ukazala leta 1779, da morajo povsod v monarhiji pokopavati mrtve kolikor mogoče daleč proč od hiš. Prav tisto leto pa so opustili pokopališče pri sv. Petru in na novo uredili ono pri sv. Krištofu.

Tako se je dospelo po velikih ovinkih do one točke, na kateri so bili davni predniki že v stari dobi. Za to dolgo pot je bilo potrebnih 1500 let. Starokrščansko načelo je prišlo zopet do veljave. (Po predavanjih zgodov. Iv. Vrhovca.)

Naročajte »Slovenca«!

bezni in poroki in po dolgem objemu je fant od-

šel, dekle pa se je vrnilo v hišo. Utrnili so luč.

Tedaj je zajokal Zamorec iz svojih belih oči.

Prihodnost je bila še bolj črna kot njegov črni obraz.

Ko je bilo polnoč, so se odpravili vsi, razen vodnih bitij, v zavetje Jetniških vrat zaradi vetra in deževja; tam so se zabavali z igro »dama« na deski iz pivovarne.

Toda Zamorec se je hotel maščevati. Skočil je s svojega zidca in ekakal od jeze in razjarjenosti. Strešna opeka je škrobotala v vetru kot kaštanjete. Madonne so se morale boriti z vetrom in Stari dekan je rabil mnogo truda, da je krepko držal pločevinasti dežnik. In Materi Božji sladke tolažbe, ki je šla ravno tam mimo, je Zamorec taklical: »Ti si me prevarila s tvojim krstom; ker tebi ne morem do živga, se bom pa nad dekletom maščeval, ker ne sme doživeti, da bi se poročila s kom drugim kot z menoj!«

In potem je stekel k nožarju, enel pločevinasti nož iznad vrat in divjal z njim po cestah nazaj k Jožičini hiši.

»Umreti mora! Umreti mora!« je rjovel.

Božja Mati je poklicala na ves glas na pomoč in vse ljudstvo izpod Jetniških vrat, figure s cerkve in delfin ob pritekli; le Jezus je žalostno obvisel na dežju.

Prišli so še pravi čas, kajti Zamorec je že razbil šipo in lezel z nožem med zobni k Jožici. Komaj je mogel še črni izmed ev. Treh kraljev zgrabiti Zamorcevo nogo; potegnil je in vsi drugi izveski so vlekli z njim, drug za drugim, po vsej cesti navzdol. Cesar Karel je poveljeval.

Tako ne le da ni prišel Zamorec v hišo, temveč so ga še ven potegnili. Otresel se jih je in z afri-

kansko divjostjo se je obračal in umoril ali ranil vsakega, ki se je upal v njegovo bližino.

Jajčarica je bila ena prvih žrtev; njena glava se je odkotalila in ko je padla, se je razbila kot njena jajca. Staremu dekanu je zbil dežnik iz rok, cesar Karel je dobil sunek z nožem, sv. Rok je izgubil svojo ogrizeno nogo in Godec in Mesec eta doživela smrt v sto kosih. Potem je napadel Mater Božjo, ji strgal plašč z ramen, da je odfrčal kot pero. Od strahu so vsi planili v beg, z vikom in krikom, da so jih slišali ljudje v dimnikih. Le Mati Božja je ostala in se požrtvovalno postavila pred razbito šipo, z razprostrtimi rokami. Svetila se je v luči in božji ogenj okoli nje jo je branil. Tedaj pa se je Zamorec prestrašil in se je ni upal napasti. Ker pa je že enkrat začel bosti in ni bilo nikogar več, da bi ga prepiral, je nazadnje zabodel samega sebe in mrtve razpadel v bele kose sadre.

Drugega dne so našli marsikak izvesek odtrgan in mnogo razbitih in poškodovanih kipcev. »Kakšen vihar je bil to noč!« so rekli ljudje. In tu je ležal Zamorec v kosih.

Vdova Peters je bila zelo žalostna zaradi tega; še dokaj nepoškodovano Zamorcevo glavo si je postavila za spomin na kamin. Toda še isti dan jo je vrgla mačka na tla, da je šla tudi glava v kose.

Tako so prišli ostanki Zamorca na smetišče zunaj mesta, pozabljeni in razmetani. In na dan, ko se je dekle poročilo z mornarjem, je Nšteken naslikan nad prodajalnico tobaka za nosljanje s črnimi črkami: »Pri kadečem zamorcu.«

Kajti vdova Peters je ugotovila, da so časi predragi za novo figuro.

(Konec.)

Mali oglasi

Službe

Dobe:

Kuharico

pridno, varčno, samostojno gospodinj, staro od 30 do 40 let, takoj sprejmeta dva gospoda. Plača dobra. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Varčna kuharica« št. 1694. (b)

Prodamo

Cvetje, sadje

po najnižji ceni se dobi pri Baluhu, Kolodvorska 18, dvorišče; tel. 39-66.

Cenik vsakovrstnih semen in cvetličnih gomoljev dobite pri Sever & Komp. Ljubljana

Specielne ovitke

za osebne izkaznice

dobite pri

»BARAGA« - Nebotičnik

Objave

V nedeljo je bila

izgubljena v kino Kodelevo denarnica z nekaj denarja, legitimacijo in z važnimi dokumenti. Poštenega najditelja lepo prosim, da odda najdeno proti nagradi na naslov, ki je označen na legitimaciji.

Oglašujte v edino uspešnem dnevniku »Slovenca«!

POMLADITE

se ob pogledu na lepo negovan vrt!

V to svrhu Vam nudi vse potrebno orodje: drevesne in trsne škarje, cepilne nože, brizgalne za drevje in cvetje, valivalke, kosilnice za rušo, žico, mreže za pesek, žične mreže za ograje, razpršilce, motike, lopate, železne grablje, samokolnice itd.

železnina FR. STUPICA

LJUBLJANA — Gospodarska cesta 1

ecco la chiave della salute

evo Vam ključ zdravlja

Togal

CURA INFLUENZA, NEURALGIE, REUMATISMI, LOMBAGGIE e rapidamente ne calma i dolori

ZDRAVI HRIPLO, NEVRALGIJE, REVMATIZEM, TRGANJE V LEDJIH in mnogo pomirila bolečine vsen teh bolezni.

Lab. G. MANZONI & C. Milano - via Vena, 3